

THE GOSPEL ACCORDING TO MARK

¹ Bik'ehgo'ihí'nań biYe', Jesus Christ, baa na'goni'íi baa gozhóni díinko begodezt'i';
² Bik'ehgo'ihí'nań binkááyú nada'iziidi n'íi binaltsoos biyi'dí' díi baa k'e'eshchijj, Shíi, Bik'ehgo'ihí'nań, shinal'a'á náđihyú ilch'í'gole' doleekí de'a'.
³ Da'igolíyyú hadínshj dilwosh, NohweBik'ehń bádđihyú ilch'í'daagohle', intín ilk'ídezđoghgo bá ádaahle', ñiigo.
⁴ Áík'ehgo John da'igolíyyú baptize ádaagole', nñee yich'í' yádaakti'go gádaayihñii, Nohwinchọ'íi bits'á'zhj' ádaahne'go baptize ádaanohwi'dolne', áík'ehgo nohwinchọ'híi bighą nohwaa nágodit'aah doleek.
⁵ Judéa dahot'éhé ni' goz'ąadı' la'íi Jerúsalem golzeedí' baa nanząą, ái dawa bi'ádaat'e' nchọ'íi yaa nanádaagosñi'dá' túnlíini Jórdan holzéhi biyi' John baptize ádaabizlaa.
⁶ John bidiyagé bighán ha'í'áhíi bighaa alzaa, ikał hilchii biziz alzaa; nágonech'iidi hik'e dzilyú gosnihíi bilgo bihidán lək'e;
⁷ Nñee yich'í' yádaakti'go ganíi, Shiké'dí' la' shitisgo at'éhi higháh, ts'iyaa ashnéhgo biket'óol k'e'ish'adzhi' ndi doo bik'eh sitíj da.
⁸ Shíhíi tú bee baptize ádaanohwishłaa: áídá' án Holy Spirit yee baptize ádaanohwi'jji doleek.
⁹ Ái benagowaadá' Jesus ni' Gálileegee Názareth holzeedí' ch'ínyáádá', túnlíini, Jórdan holzéhi, biyi' John baptize ábíłaa.
¹⁰ Tú biyi'dí' hanáđzaadá' dagoshch'í' yáa ilts'á' áđzaago, Holy Spirit hawú k'ehgo bich'í' nke'eníihgo yiltsąą.
¹¹ Nt'éégo yaaká'dí'go yati'

gáníígo yidezts'aa, ShiYe' shil nzhóni nííí, naa shil gozhóó. ¹² Dagoshch'í' Holy Spirit nabílaago da'igolííyú obinyood. ¹³ Satan nabíntaahgo ákú da'igolííyú dizdin behiskaa; tsétahgo daagolíni bílgo; áígee Bik'ehgo'ihí'nań binal'a'á yaaká'dí' daagolíníí baa hikaigo bich'odaazní' lək'e. ¹⁴ John ha'áneztííhíí bikédí'go Jesus Gálileeyú nýáá, Bik'ehgo'ihí'nań bilakt'áhgee begoz'aaníí baa na'goní'íí baa gozhóni yaa yałtı'go, ¹⁵ Gáníí, Áígee baa gonyáá, Bik'ehgo'ihí'nań nant'aahíí biká' nagowaa; nohwinçó'íí bits'á'zhí' ádaahne', yati' baa gozhóni daahohdlaa le'. ¹⁶ Jesus túsikaaníí Gálilee holzéhi bahyú higaaldá', Simon bik'isn Andrew bílgo lóg behaidléhé nanest'óli téh nádaayi'aa'go yıltsaa: áí lóg hadaayileehíí daanlíí. ¹⁷ Jesus gádaabihíí, Shiké'yú doh'aash, lóg hayihileehíí k'ehgo nnee shá nádaahohláhgo ánohwishle'. ¹⁸ Áík'ehgo dagoshch'í' lóg behaidléhé nanest'ólihíí da'áígee ndaistsoozdá' Jesus yiká' dahn'aazh lək'e. ¹⁹ Áídí' dahnádiidzaago James, Zébedee biye', hik'e bik'isn John bílgo yıltsaa, áí tsina'eehíí yiyi' naháztaa, nanest'ólihíí nádaılkadgo. ²⁰ Dagoshch'í', Yushdé', bíhíí: áík'ehgo bitaa, Zébedee, hik'e bánada'iziidíí bílgo da'akú tsina'eehíí yiyi' naháztaadá' yits'á' dahn'aazh, Jesus biké'. ²¹ Áídí' Capérnaum golzeeyú okai; dagoshch'í' Jews daagodnısiníí bijíí ha'ánálséh goz'aa yune' ha'ayáágo ilch'ígó'aah lək'e. ²² Áígee ilch'ígót'aahíí yaa bíl díyadaagot'ee: yebik'ehíí k'ehgo yıl ch'ígó'aahíí bigha, doo begoz'aaníí ye'ik'eda'ilchíhi ádaat'eehíí k'ehgo da. ²³ Jews ha'ánálséh goz'aa yune' nnee la' spirit

nchọ'i biyi' golínihi sidaa lẹk'e; án nádidilghaazhgo, ²⁴ Gáníí, Doo nohwaa nanṅaa da; hago láá át'éégo nohwich'ị' goń'aahgo ánt'ị, Jesus, Názareshdí' nanṅáhi? Ya' da'ílíí nohwiłchííyú n̄yaa n̄ee? Shíí nígonsị, hadín ánt'ịhíí, Bik'ehgo'ihí'nań bits'á'dí'go Dilzịhgo Nl̄ini. ²⁵ Jesus n̄łdzilgo hadziigo gáyil̄nii, Handziih hela', an biyi'dí' hannáh. ²⁶ Ák'ehgo spirit nchọ'ihíí n̄nee nádinigisdá' áđiđ nádidilghaazhgo biyi'dí' halwod. ²⁷ N̄nee dawa bil̄ díyadaagot'eego nałdaadilkid gádaañiigo, Díí nt'é l̄ahi? Ání zh̄a il̄ch'ígó'aahi l̄aa. Yebik'ehgo spirits daanchọ'íí yich'ị' hadziigo ndi daabidits'ag. ²⁸ Dagoshch'ị' Gálilee golzeehíí dahot'éhé n̄ł'éégo baa ch'ínii didezdaad lẹk'e. ²⁹ Jesus, James hik'e John bil̄go ha'ánázéhdí' ch'ínakaigo Simon hik'e Andrew bigow̄a yun̄e' ha'ákai. ³⁰ Ákón̄e' Simon bi'aahíí báá nezgaigo sitij; ák'ehgo dagoshch'ị' Jesus yił nadaagosn̄i'. ³¹ Baa nyáádá' bigan yiłtsoodgo hadag áyíłaa; dagoshch'ị' nezgai n'íí bits'á' gonyáá, áídí' nádiidzaago yá da'dezné'. ³² O'i'áázhị' godeyaago kah iltah at'éhi yaa nakaihíí dawa, la'íí ch'iidn isnáh ádaabiłsiníí Jesus bich'ị'yú bil̄ nch'eheskai. ³³ Áí kịh gozn̄ilgee daagolíníí dawa dadán̄gee baa ıla'adzaa. ³⁴ Áígee kah iltah at'éhi yaa nakaihíí l̄áágo nádaayil̄zii, la'íí ch'iidn l̄áágo haineheyood; ch'iidnhíí bídaagołshíí bigh̄a Jesus, Hadaahdziih hela', daabiłn̄ii lẹk'e. ³⁵ T'ahb̄yú doo hwahá got'ịh dadá' Jesus nádiidzaago ch'ínyáá, doo hadín naghaa dayú óyáá, ákú oskađ. ³⁶ Simon hik'e yił nakaihíí bil̄go biké'yú okai. ³⁷ Baa hikaigo gádaabiłn̄ii,

Nnee dawa hadaanintaah. ³⁸ Áík'ehgo Jesus gáníí, Noo', lahyúgo k̄h nagoznilyú náádokáh, ákú nnee bich'ì' yánádaahoshti'; díí bigha niyáhi. ³⁹ Áídí' Gálilee dahot'éhé biyi'yú Jews ha'ánátséh nagozn̄il yune' nnee yich'ì' yakti'go naghaa, la'íí ch'iidn haineheyood lèk'e. ⁴⁰ Nnee kóód doo ínádih dahi, leprosy holzéhi, yaa nagháhi Jesus yich'ì' hilzhiizhgo náyokaq̄h, gáníigo, Nashínlzihií bik'eh sínt̄iigo nígons̄i, hánt'ìiyúgo náshínlzihi. ⁴¹ Áík'ehgo nneehíí Jesus yaa ch'oba'go yich'ì' dahdidilniidí' yee delniihgo, Hasht'íí; nándziih, yihni. ⁴² Áí yihniidá' dagoshch'ì' kóód n'íí ínásd̄iigo nneehíí nádzii lèk'e. ⁴³ Jesus bich'ì' hadziidá' obi'a'; ⁴⁴ Gábilniigo, Hadín dánk̄o bil nagolni' hela': tí'i, okaq̄h yebik'ehi bich'ì' ch'í'nah ádn̄dle'go, Moses ngon'áá lèk'ehíí k'ehgo hanánidelzaahíí bigha Bik'ehgo'ihí'nañ dant'éhéta baa nné', áík'ehgo nándzihií nnee yídaagols̄i doleeł. ⁴⁵ Áídá' da'ádzaayú yaa nagolni'go deyaa, dahot'éhé ch'inii didezdaad, áí bigha Jesus doo dayúweh k̄h goznilyú ch'í'nah aanádaal da, da'igolíiyú zhá naghaa: áídá' ílch'ì'dí' nnee baa nántsáá lèk'e.

2

¹ Áídí' da'kwíí iskaq̄go Jesus Capérnaum golzeeyú nádzá; áígee gowayú sidaa, daanii. ² Dagoshch'ì' nnee k̄áq̄go baa nántsáá, dázho doo hagee nágost'aa da, dáádít̄ih bahyú ndi: áígee yati' n̄t'éhi yaa yakti' lèk'e. ³ Áígee nnee la' baa hikai, díí'i hilt'eego nnee di'ili baa daiskaq̄go, ⁴ Ch'ilaq̄dhíí bigha Jesus doo bit'ah ch'idowáhgo da, áík'ehgo k̄h biká'híí yó'adaizn̄il, Jesus bik'ehgee: áí aq̄ł ch'í'í'ángo

ádaizlaadí' di'ilihíí yiká' sitiiníí bee nkedaiztjì.
 5 Daabi'odlā' Jesus yígólsjìdá' di'ilihíí gáyihñii,
 Shiye', ninchọ'híí bighā dák'ad naa nágodet'aah.
 6 Begoz'aaníí ye'ik'eda'ikchíhi ła' naháztaā,
 dábiyi'yú na'ídaadiłkidgo gádaañii, 7 Hant'é bighā
 díí nñee Bik'ehgo'ihí'nań ádil'jìgo aníí łaā?
 Hadín ła konchọ'híí bighā kaa nágode'aah?
 Bik'ehgo'ihí'nań zhá go'jì. 8 Na'ídaadiłkidíí Jesus
 dagoshch'jì' biyi'siziiníí bee yígólsjìdgo gáyihñii,
 Nt'é bighā na'ídaadołkid? 9 Hadíihíí doo nyeego
 di'ilihíí ách'inñiih da, Ninchọ'híí bighā naa
 nágodet'aah; dagohíí, Nádndáh, biká' síntiiníí
 dahnádné'go dahnñáh? 10 Ni'godzáń biká'
 nñee binchọ'híí bighā baa nágodet'aahíí shíí, nñee
 k'ehgo Niyááhíí, beshik'ehgo bídaagonołsì doleełhíí
 bighā, (nñee di'ili sitiiníí gáyihñiid,) 11 Nádndáhgo
 biká' síntiiníí dahnádné'go gowayú nádndáh,
 nildishñii. 12 Dagoshch'jì' nádiidzaago yiká' sitjì
 n'íí dahnáyiné'go dawa biñáál ch'ínyáá; áík'ehgo
 nñee dawa bił díyadaagot'eego Bik'ehgo'ihí'nań
 ya'ihédaanzigo gádaañii, Doohwahá áík'ehgo
 daahiiltséhi da. 13 Áídí' Jesus túsikaaníí bahyú
 ch'ínánándaadá' nñee baa nanánłsáá, áígee yił
 ch'ídaagoz'ąą. 14 Jesus higaalgo Alphéus biye',
 Levi holzéhi, tax nanáhi'ñihííge sidaago yiłsąądá'
 gáyihñii, Shiké' dahnñáh. Áík'ehgo nádiidzaago biké'
 dahiyaa. 15 Áídí' Levi bigową yuné' Jesus iyaągo
 nezdaago, tax bich'jì' nadaahi'ñihíí ła'íí nñee doo
 bik'ehyú ádaat'ee dahíí łaągo Jesus hik'e bitsilke'yu
 biłgo itah da'iyąago dahdinezbih; nñee gádaat'eehíí
 łaągo Jesus biké' anáłseł lẹk'e. 16 Begoz'aaníí
 ye'ik'eda'ikchíhi hik'e Phárisees daanlíní biłgo

tax bich'i' nadaahi'niikí la'íi nnee doo bik'ehyú ádaat'ee dahíi Jesus yił da'iyaāgo daayiksaādá' bitsilke'yu gádaayil̄nii, Nt'é bigha tax bich'i' nadaahi'niikí la'íi nnee doo bik'ehyú ádaat'ee dahíi Jesus yił da'iyaā? ¹⁷ Jesus ái yidezts'aādá' gádaabil̄nii, Doo hago'ádaat'ee dahíi izee nant'án doo yaa nakáh bik'eh da, daanniihíi zhá: shíi nnee doo bik'ehyú ádaat'ee dahíi, Nohwinchó'íi bits'á'zhí' ádaahne', bil̄dishniiyú níyáá, áidá' nnee dávik'ehyú ádaat'eehíi doo ágáldishniiyú níyáá da. ¹⁸ John bitsilke'yu hik'e Pharisees daanlíni bitsilke'yu dáshiná' da'okaāh ni': áik'ehgo Jesus yaa hikaigo gáníi, Nt'é bigha John bitsilke'yu hik'e Phárisees bitsilke'yu dáshiná' da'okaāh, áidá' ni nitsilke'yu doo dáshiná' da'okaāh da? ¹⁹ Jesus gádaabil̄nii, Ya' ni'i'néhgee nnee íla'ádaat'eehíi nnee niinéhíi yił nakaiyúgo dáshiná' da'okaāh née? Dah, nnee niinéhíi yił nakaiyúgo doo dáshiná' da'okaāh at'éé da. ²⁰ Dahagee nnee niinéhíi bits'á' nádilteeh ndi at'éé, áígee dáshiná' da'okaāh doleeł. ²¹ Ko'íi dénchó'éhíi doo nak'a' áníidéhíi bee ch'idi'aah da; ágách'idzaayúgo áníidéhíi ílhanighángo dayúwehégo onanádlaad. ²² La'íi wine áni alzaahíi ikagé wine benaktiníi dénchó'éhíi doo biyi' tádaach'iníi da; ágách'idzaayúgo wine áni alzaa'ihíi ikagé yidíldohgo na'nil, áik'ehgo winehíi aāł ha'ijool, la'íi ikagéhíi kots'á' yiłchóoh: áidá' wine áni alzaa'ihíi wine benaktiníi áníidéhíi zhá biyi' tádaach'iníi. ²³ Lah Jews daagodn̄sinii bijii Jesus t'oh naghái hentúiníi yiyi'yú higaal; bitsilke'yu yił hikaahgo t'oh naghái binest'a' nadaayiniil̄ nkegonyaa. ²⁴ Phárisees daanlíni Jesus gádaayil̄nii, Dín'íi, nt'é

bigha godilziní bijji doo baa nach'ighaa dahí nitsilke'yu yaa nakai? ²⁵ Jesus gádaabihni, Ya' David hik'e yił nakaihí bilgo idán ádiḡgo shiná' daasilijgo, hago ádaasdzaa lán shihí doo hwahá baa da'ohshiih da née? ²⁶ Abíathar okaḡah yebik'ehi da'tiséyú sitjida' Bik'ehgo'ihina' daach'okaḡah goz'aḡa yune' ha'ayáago, bán Bik'ehgo'ihina' ye'okaḡahgo baa hi'négo nii'né' n'í náidnné'go yiyaa, la'í yił nakaihí aldó' la' yá'nné' lek'e; aí bánhí okaḡah yedaabik'ehi zhá daayiyaaḡo goz'ánihi. ²⁷ Jesus gádaabihni, Godilziní bijji nnee bá alzaa, doo nnee godilziní bijji bá alzaa da: ²⁸ Aí bigha shí, nnee k'ehgo Niyááhí, godilziní bijji ndi beshik'eh.

3

¹ Jesus Jews ha'ánálséh goz'aḡa yune' ha'anánadzaago nnee bigan dała'ázhinéé binawod ásdjidi ákone' itah sidaa. ² Aík'ehgo Jesus daabich'in'í, godilziní bijji aí nneehí náyilziih shi daabich'o'niigo; ágádzaayúgo dant'éhéta bee yaa dahdaago'aahí bigha. ³ Jesus nnee bigan binawod ásdjidi, Kodé' hizij, yihni. ⁴ Aídí' nnee daabine'íiní gádaayihni, Ya' godilziní bijji nkt'éégo ách'it'ijgo goz'aḡa née, dagohí ncho'i bee ách'it'ijgo née? Ya' nnee hasdách'ilteehgo née, dagohí ch'iziltheego née? Aída' doo nt'é daanii da. ⁵ Bijjí daant'izí bigha Jesus doo bil gozhóḡo dago déhashkeego nnee yitah déz'jida' nnee bigan binawod ásdjidi, Yushdé' dahdinlíní, yihni. Aík'ehgo bich'í' dahdidilniigo bigan nádzii, lazhinééhí ga'at'éé násdjii. ⁶ Aídí' Phárisees daanlíni ch'ékaigo dagoshch'í' Hérod yił

daagot'íni bilgo hagot'éégo Jesus daayizilheehíi yee ndaagoshchíi. ⁷ Jesus bitsilke'yu bilgo túsikaayú dahiskai: nnee lą́ągo Gálileedí' ła'íi Judéadí' biké' onalsáá, ⁸ Jerúsalemdí' ałdó', ła'íi Iduméadí', Jórdan túnlíinií hanaadí', ła'íi Tyre hik'e Sidon binaadyúdí', ízigo ánát'íihíi ya'ikodaanzíigo baa nánłsáá. ⁹ Akú nnee lą́ąhíi bighą Jesus bitsilke'yu gádaayılñii, Nnee doo daashıjızh da doleełgo t'ahkodá' tsina'eel ałts'íséhi kozhı' shá nnoł'eel. ¹⁰ Nnee lą́ągo náılzii; áık'ehgo kah yaa nakaihíi dawa bee denschíd daanzıgo bik'ızhı' daalishjızh lék'e. ¹¹ Spirits daanchọ'íi dahagee daabo'ııgee biyahzhı' hayaadaadaazago nádaadılghaazh, Ni, Bik'ehgo'ihı'nań biYe' nlıni ánt'ıı, daanıigo. ¹² Ch'ıdaashınoh'aah hela', daayılñii. ¹³ Áídı' Jesus wá'zhı' hayaadá' yıl nakai doleełı, Yushdé', daayılñiid: áık'ehgo baa hikai lék'e. ¹⁴ Bitsilke'yu doleełı nakıts'adah hayınil, yati' baa gozhónı yaa yádaaktı'yú daidoł'aalgo, ¹⁵ İltah at'éégo daanıihıi nádaayılziihgo, ch'ıidn ałdó' hadainihıyóódgo binawod baa daadest'ąą: ¹⁶ Simon holzéhi Peter ałdó' yızhi' yá áyılıaahi; ¹⁷ Zébedee biye', James holzéhi hik'e bik'ısın John bilgo; áı Boanérgees yızhi' yá ádaayıızlaa, i'ñiihıi k'a'at'éégo golzeego ágolzee: ¹⁸ Andrew, Philip, Barthólemew, Matthew, Thomas, Alpheús biye' James holzéhi, Tháddeus, Símon, Cánaanite nlıni, ¹⁹ ła'íi Judas Iscáriot, ch'ıbido'aalíi: áı hayııldá' kįh yune' ha'akai lék'e. ²⁰ Áıgee nnee dázhó lą́ągo ıla'ánánádzaa, áık'ehgo Jesus hik'e bitsilke'yu doo hagot'éégo ndı da'ıyąą da. ²¹ Bik'ıi ya'ikodaanzııdá' biká okai; Biini' éđih ląą, daanıigo.

22 Begoz'aaníí ye'ik'eda'ılchíhi Jerúsalemdí' hikaihíí gádaanii, Ch'iidn binant'a', Beélzebub holzéhi, biyi' sizijı lągo, ńn binawodıı bee nnee biyi'dı' ch'iidn hainihiyood, daabilniı lęk'e.

23 Áıdı' Jesus begoz'aanıı ye'ik'eda'ılchíhi, Yushdé', daayilniigo, na'gonı'ıı bee bil ch'ıg'oaahgo gánıı, Hagot'éego Satan biyi'dı' dabıı hádi'nidzood doleeł?

24 Nnee dałaháyú binant'a' golıınıı dabıı ılch'i' nanádaagonkaadyúgo doo anahyú bengonowáh át'éé da. 25 Dałá' naháztaanıı dabıı ık'idahnájahyúgo doo anahyú bengonowáh át'éé da.

26 Áık'ehgo Satan dabıı ıch'i' naná'idziidgo ádaagodet'aayúgo doo anahyú bengonowáh át'éé da, daazhógo bengonáh.

27 Doo hadın nnee nalwodi bigowa yune' ha'agháhgo dawahá bıyéehıı yino'ııh át'éé da, ntsé nnee nalwodıı hihıl'pöyúgo zhá; áıdá' dawahá bıyéehıı yits'a' yin'ııh.

28 Da'aniigo gádaanohwıldishniı, Nnee binchö'ıı dawa baa nágodit'aah doleeł, Bik'ehgo'ihı'nań nchö'go baa yách'ıktı'ıı ndi ıldó':

29 Áıdá' Holy Spirit dénchö'go baa yách'ıktı'yúgohıı doo kaa nágodinot'áah át'éé da, áıdá' dahazhı' bil ch'ıgodeehıı bee bá goz'aą: 30 Begoz'aanıı ye'ik'eda'ılchíhi, Ch'iidn biyi' golıı ląá, daabilniihıı bigha Jesus díı k'ehgo yaktı' lęk'e.

31 Jesus bik'isyú bimaá bilgo akú hikai, dadányú nadaazı'dá' bich'i' oda'is'a', Yushdé', daabilniigo.

32 Nnee ląágo bınaayú naháztaanıı gádaabilniı, Nimaa ła'ıı nik'isyú dadányú nazıı, nıka daantaahgo.

33 Hadın shimaá, hadın shik'isyú? bilniı. 34 Jesus nnee bınaayú naháztaanıı yitah déz'ııdá' gánıı, Kúnko shimaá ła'ıı shik'isyú.

35 Dahadín Bik'ehgo'ihí'nań dáhát'íyú ánát'íhíí, shik'isn dagohíí shilah la'íí shimaa at'éé.

4

1 Jesus túsikaaníí bahgee ilch'ígó'aah nkenágodidzaa: áígee nnee láágo baa nánłsáá, áík'ehgo tsina'eekíí yihiyaago dahnezdaa; áídá' nneehíí tábaayú íla'adzaa lék'e. 2 Áígee na'goni'íí yee láágo yił ch'ígó'aah gáníigo, 3 Ídaayesólts'aq; k'edileehíí yił ke'go k'edileeyú óyáá, 4 K'edileegee k'edilzíí la' intín bahyú nanehezdee, áík'ehgo dló' íla'adzaago aqł nádaihezlaa. 5 Ła' k'edilzíí tsétahyú nanehezdee, ákú leezh doo dázho lááyú da; leezh da'ayáhahíí bigha dagoshch'í' hadaazhjeed: 6 Áídá' ya'ái hanadáhgee dilid; bikeghad doo yúyahyú nel'aq dahíí bigha nádaahesq. 7 Ła'ihíí hosh bitahyú nanehezdee, áík'ehgo hoshihíí ighánłsaqgo nadaistseedgo binest'a' da'ádih. 8 Ła' k'edilzíí leezh nł'éeyú nanehezdee, áí zhá hadaazhjeedí' nchaa daasiljigo nest'án áyíílaa, la' tádin, la'íí gostadin, la'íí dał'a gonenadín bitisyú análzaa. 9 Hadín bijeyi' golííníí iyéstsaq le', nii, Jesus. 10 Jesus dasahndi nnee la' t'ah binaayú nadaazi'íí bitsilke'yu bilgo nabídaadilkidgo gádaabilnii, Ilch'ígót'aahgo na'goni'íí bee nohwil nadaagosínłni'íí nt'é nniigo ánłii? 11 Áík'ehgo gáyilnii, Bik'ehgo'ihí'nań bilakt'áhgee begoz'aaníí doo bígozi da n'íí nohwíí bídaagonłsijhgo nohwaa daagodest'aq: áídá' doo néé zhińéé daanłj dahíí ilch'ígót'aahgo na'goni'íí zhá bee bil na'goni': 12 Áík'ehgo dédainel'ij ndi doo daayo'ij da doleel; dédaidits'ag ndi doo bil ídaagozi da doleel; doo

ágát'ée dayúgo binchq'íi yits'á t'aqzhì' nakáhgo binchq'híi bigha baa nágodit'aah doleeł ni'. ¹³ Ya' ilch'ígót'aahgo nohwił nagosisni' n'íi doo nohwił idaagozi da née? Áída' hagog'éeego ilch'ígót'aahgo nada'goni'íi dawa nohwił idaagozi doleeł? ni, Jesus.

¹⁴ K'edileehíi Bik'ehgo'ihina' biyati' k'eidilee.

¹⁵ K'edilzií intín bahyú nanehezdee n'íi ái nnee yati' biyi' k'edolzaahíi ádaat'ee, áída' yati' dédaidits'agdá' Satan baa nyaago daabijíi yune' yati' k'edolzaa n'íi bits'á' hayiné'.

¹⁶ Da'ágánánát'éeego tsétahyú nanehezdee n'íi yati' daidits'ago dagoshch'ì' bił daagozhóqo nádaidnné'hi; ¹⁷ Áída' daabiyi'yú bikeghad doo yúyahyú nel'aq dago dá'anahzhì' begodigháh; áída' yati'híi bigha nagont'ogíi bee, dagohíi nnee daabich'ólaahíi bigha biniigonk'éeehíi begowáhgee dagoshch'ì' t'aqzhì' nanánihidéh. ¹⁸ Hosh bitahyú nanehezdee n'íi yati' daidits'ag, ¹⁹ Áída' ni'goszán biká'zhì' nabi'dintl'ogíi, hágołdzilgohíi k'izé'idilteehíi, la'íi dawahá biká hágot'iiníi bijíi biyi' bitis siljigo, hosh ighánłsáqo yati' k'edolzaa n'íi naistseed, áik'ehgo doo binest'a' goleeh da.

²⁰ Leezh nk'éeeyú nanehezdee n'íi yati' daidits'ago nádaagodin'aq, áik'ehgo nest'án ánádail'jìh, la' tádin, la'íi gostadin, la'íi dała'a gonenadín bitisyú ánádail'jìh.

²¹ Jesus gánádaayik'ni, Ik'ah kq'íi ch'otjìlgo táts'aa bił hayaa nch'í'áah née? Kástiné yit'ááhyú nch'í'áah née? Ik'ah kq'íi biká' dahnásik'áhé biká' dahch'í'aahgohi at'ée. ²² Dawahá nanl'jì' n'íi ch'í'nah ádolniik; dawahá doo hit'jì da n'íi

bígózhgo ádolnii. ²³ Hadín bijeyi' golíiní íyésts'aa
²⁴ Da'dohts'agíi nkt'éégo ídaayesóts'aa. Dáholaaago
 kaa daasohné' lánshj n'íi k'ehgo da'ágáholaaago
 nohwaa nádo'né'; la'íi nohwíi daadohts'agíi
 dayúweh bitisyú ínágodáhgo nohwaa nádo'né',
 bilnii. ²⁵ Dahadín íyésts'aaago ígol'aahíi, bigoyá'íi
 itisgo baa nádo'né'; áidá' dahadín doo íyésts'aa
 dahíi ayáhágo íyésts'aa n'íi ndi bits'á' da'ílii
 nádodleel.

²⁶ Jesus gáníi, Bik'ehgo'ihí'nañ bilakt'áhgee
 begoz'aaníi díi k'ehgo at'éé: la' nnee k'edilzíi
 yił ke'go k'edilee; ²⁷ Anágoldohgo t'é'gee ilhoshdá'
 t'ahbiggo nádidáhdá' k'ednláá n'íi hadaazhjeedí'
 ndaandésaa, hagog'éégo shíhíi doo yígótsj da ndi.
²⁸ Ni' dabíi inest'á' yíndílsé, bit'aa ntsé hadaajah,
 áígeehíi bilatáhé daagoleeh, áidí' binest'á'
 nkt'éégo nt'í. ²⁹ Nkt'éégo nest'aaagee dagoshch'í'
 t'oh bená'itlíshe bee higeesh nkegonigháh,
 da'nest'aaagee ngonyááhíi bigha.

³⁰ Jesus gánádi'nii, Bik'ehgo'ihí'nañ bilakt'áhgee
 begoz'aaníi hant'é bil kshshah ndleego baa
 nadaagohiilni'? Nt'ésha' ilch'ígót'aahgo na'goni'íi
 baa nadaagohiilni'? ³¹ Ch'il mustard holzéhi
 biyigéhíi k'ehgo at'éé; áik'edilzeegee k'edilzíi
 dawa bitahgee bizhá alts'íséhihi at'éé: ³² Áidá'
 k'edolzaadá' hadag nołséel, áidí' ch'il dawa
 bitisgo at'éhi hileeh, bits'adaaz'aahíi nchaa hileeh,
 áik'ehgo dló' yúdahyú nada'iniihíi bit'oh ádaagole',
 bichagosh'ohyú. ³³ Ilch'ígót'aahgo nada'goni'íi
 ágádaat'eehíi láágo Jesus Bik'ehgo'ihí'nañ biyati'
 bee bil nagosni' lək'e, bil ídaagozhíi bik'ehgo.
³⁴ Dá'ilch'ígót'aahgo nada'goni'íi zhá bee bich'í'

yałti' l  k'e:   d  ' dasahndi bitsilke'yu yił nadaah  zta  y  go, dawah   bił ch'  nah   y  laa. 35 Da'  i bijji o'    y   Jesus bitsilke'yu g  daayilnii, Noo', hanaazhi' nohwil nada'do'  el. 36 N  ee baa n  n  s    n'  i n  dihol  s  h daayiln  id  ', Jesus t'ah tsina'eełi'iyi' dahsdaago bitsilke'yu bił oda'iz'  el. Tsina'eeł   daalts'is  hi   ldo' ba'ashhah dahi'eeł l  k'e. 37 Nt'  ego yat'  ego deyolgo tsina'eełi' t   n  did  h  i beh n  dik'oolgo bee ha'dezbih. 38   d  ' tsina'eełi' biyi' ik  d'  ' tsi'aał bik  ' Jesus ilhosh: bitsilke'yu ch'  n  daabisidgo g  daabilnii, Ilch'ig  'aah  i, goy  ego nohwich'  ' godegh  h  i doo nił hago'at'   da n  e? 39   k'ehgo ch'  n  dzidgo nyolh  i yich'  ' hadzii,   d  ' t  sikaan  i g  yilnii, D  koh  go, nkegohin'     '.   k'ehgo oyolgo nken  gohelt  ' l  k'e. 40   d  ' Jesus g  daabilnii, Hant'   l   bigh   n  daaldzid? Hant'   bigh   doo Bik'ehgo'ih  'na   bada'oh  i da? 41   k'ehgo bitsilke'yu d  zh   tsidaadesyizgo g  daah  d'  nii, N  ee l     at'  hi d  i, nyolh  i   '  i t   ndi da'  yilniiy     daat'ji.

5

1 Hanaay   Gadar  nes daagol  y   bił nada'diz'eeł. 2 Jesus tsina'eełi'iyi' d  ' h  y  ago n  ee l  na'nik  i goz'  d  ' n  ee spirit nch  '  i biyi' golini baa ny  a, 3   n n  ee l  na'nik  i goz'  y   golinihi; doo hadin   n  b  tt'oh adzaa da, b  sh hishbizh  i bee ndi: 4 Gol  n b  sh hishbizh  i   '  i kokee bee   n  daach'ilt'oh  i bee libi'dest'   ndi b  sh hishbizh  i ilk'  n  yidzijs,   '  i bikee   n  daach'ilt'oh  i nyihidzijs l  k'e: doo hadin

nzhōqōgo ábóle' ágódzaa da. ⁵ Tl'é'gee la'íi jiiḡee dzilyú nḡee lena'nikíí bitahyú dádilwoshgo zhá naghāa, tséé yee n'ídilgeeshgo. ⁶ Áídá' dánzaadí' Jesus yiltsááda' yich'í' nádilwodgo yiyahzhí' hayaa adzaago, ⁷ Yat'éégo gáníí, Hago laḡ áshíle'go ánt'íi, Jesus, da'tiséyú át'éhi biYe' nííni? Shiniigodnléh hela', Bik'ehgo'íhi'ḡaḡ binadzahgee nánoshkaḡḡ. ⁸ Jesus spirit nchō'íi ilk'idá' gáyilnḡiid, An biyi'dí' hannáh, spirit nchō'íi nííni. ⁹ Jesus nabíidilkidgo, Hant'é honlzéé? bilḡii. Shíí Láni honszee: hiidlaḡḡhíí bighaḡ, ḡii. ¹⁰ Díi goz'áadí' ch'ídaanohwinyóód hela', ḡiigo náyokaḡḡ. ¹¹ Áíḡee dził binahzhí'yú góchi da'ayaḡḡgo nanáksé' lək'e. ¹² Áík'ehgo ch'iidn dawa nádaayokaḡḡ, Góchi biyi' onohwinyóód, áí beh náhiilzéh, daanḡiigo. ¹³ Áík'ehgo Jesus baa goden'áá. Spirits daanchō'íi nḡeehíí yiyi'dí' hanáksááda' góchi yiyi' onáksáá; áídí' góchi n'íi (nakidn doo náhóltagyú shí,) hayaa nádnkḡiigo túsikáni yeh náksáágo tú yil daadesdzii. ¹⁴ Góchi yináadaadéz'íi n'íi nádnkḡiigo kḡh gozḡilyú la'íi bināayú gotahyú yaa nadaagosḡi'. Nḡee yil nadaagosḡi'íi áí ágodzaahíí daineł'íiyú oheskai lək'e. ¹⁵ Jesus yaa hikaidá' nḡee ch'iidn isná ábiksḡi n'íi, spirits daanchō'i láni biyi' golíi n'íi, bidiyágé gólíigo, biini' ndi golíigo sidaago daayiltsáḡ lək'e; áík'ehgo ndaaldzid. ¹⁶ Nḡee binááł ágodzaahíí hagog'éégo nḡee ch'iidn isná ábiksḡi n'íi biyi'dí' Jesus ch'iidn hainiyoodíi, la'íi góchi hago ádaaszaahíí yaa nadaagosḡi'. ¹⁷ Áík'ehgo, Nohwini'dí' ch'innáh, yilḡiigo náyokaḡḡ nkegonyaa. ¹⁸ Jesus tsina'eekíi yeh nádzaago nḡee ch'iidn isná ábiksḡi n'íi nábokaḡḡgo, Nił nádósht'aash, ḡii lək'e.

19 Áídá' Jesus, Dah, bih̄nii, gowayú nádndáhgo nit'eké Bik'ehgo'ih̄i'nań dázho ná áyílaahíí baa bił nadaagoln̄i', la'íi hagot'éégo naa ch'oba'íi.

20 Áídá' dahiyaago Decápolis binaayú Jesus bá áyílaahíí yaa nagoln̄i' nkegonyaa; áík'ehgo n̄nee dawa bił díyadaagot'ee lék'e. 21 Jesus hanaayú bił naná'dez'eeldá' ákú n̄nee ląágo baa náńtsáá; án tábaayú sizj̄i lék'e. 22 Áígee Jews ha'ánátséhíí yebik'ehi la' Jáirus holzéhi nyáá; án Jesus yiltsááda' yiyahzh̄i' hayaa adzaago, 23 Náyoqaahgo gáníi, Shitsi' alts'iséh̄i k'azhá datsaah: noo', nht'éé nádleeh doleełgo bik'enln̄ih; áík'ehgo hinaa doo.

24 Áík'ehgo Jesua yil onát'aazh; higaalgo n̄nee ląágo biké' nałseełgo daabiljizh lék'e. 25 Áígee isdzán dił bighánl̄iigo nakits'adah bił legodzaa, 26 Izee nant'án lán ch'éh ádaabil'j̄id, la'íi bizhaali dawa nayih̄niil̄ ndi doo nzhqo nádleeh da, áídá' da'tiségo adzaa. 27 Jesus ya'ikonziigo bine'dí' ch'ilaaagee ninyaago bi'íi yedeln̄ih lék'e. 28 Ídił yalti'go gáníi, Bi'íi zh̄a ndi bedensh̄niihyúgo, nht'éé náshdleeh. 29 Dagoshch'í' dił bighánl̄i n'íi esdiid; áík'ehgo kah yaa nagh̄aa n'íi nábi'dilziigo yigołs̄j̄id lék'e. 30 Jesus, binawodíi bits'á' hagosh̄i adzaago yigołs̄j̄idgo, dagoshch'í' n̄nee biké' náńtsááhíi yich'í' ledidzaago gáníi, Hadín shi'íi yedeln̄ih?

31 Bitsilke'yu gádaabil̄nii, N̄nee ninaayú daah̄ljizhgo híi; nt'é bigh̄a, Hadín shedeln̄ih, n̄ni áídá'?

32 Hadín át'íiníi yigołs̄j̄ihgo, n̄nee yitah dez'j̄i. 33 Isdzánhíi ábi'dilzaahíi yigołs̄j̄idgo néldzidgo ditłidgo Jesus yiyahzh̄i' hayaa adzaago, adzaahíi da'aniigo yaa yil nagosni' 34 Jesus gáyil̄nii, Shilah, ni'odl̄a'íi nht'éégo ánaniidlaa; ilch'í'gont'éégo

nadaát, kah baa nanṇaa n'íí nándzii. ³⁵ Jesus áígee t'ah yaḱtí'dá' Jews ha'ánálséhíí yebik'ehi bigowáđi nṇee hikaigo gádaabiṇṇii, Nitsi' dastsaa; nt'é bigha ḱch'ígó'aahíí dayúweh nañt'og áída'? ³⁶ Ádaañiihíí Jesus yidezts'aaḡo ha'ánázéh yebik'ehi gáyihṇii, Doo nérdzid da, Bik'ehgo'ihí'nañ hondláá. ³⁷ Áídí' Peter, James hik'e bik'isn Johnhíí zhá yil dikáhgo ngon'áá. ³⁸ Ha'ánázéh yebik'ehi bigowayú nýáágo godnch'aadgo la'íí nṇee díyat'éégo daachago yiltsaa. ³⁹ Gowá yuñe' ha'ayáágo gádaabiṇṇii, Nt'é bigha daagodinolch'aadgo daahchag? Na'ilíhn doo daztsaa da, daazhógo ḱhoshgo at'éé. ⁴⁰ Áí bigha nṇee dázhó baa daadloh lək'e. Nṇee íla'adzaahíí, Ch'ínohkáh, daayihṇiidá', na'ilíhnhíí báá, bitaa hik'e yil nakai n'íí biḡgo na'ilíhn sitṇi yuñe' ha'akai. ⁴¹ Áígee bigan yiltsoodgo gáyihṇii, Talítha cúmi; áí, Na'ilíhn, nádndáh, (niḱdishṇii,) golzeego ágolzee. ⁴² Dagoshch'ṇi' nádiidzaago dahiyaa; án nakits'adah bil ḡgodzáhi. Áígee dázhó koḱ díyadaagodzaa lək'e. ⁴³ Ágodzaahíí hadín baa bil nadaagoḱni' hela', daayihṇii, Jesus; la'íí gánádaabiḱdo'ṇiid, Bá da'dohné'.

6

¹ Jesus áídí' dahiyaa, dabíí gólííyú nádzáá; bitsilke'yu biké' hikaahgo. ² Jews daagodnḱsiníí bijṇi, ha'ánálséh goz'aa yuñe' Jesus ḱch'ígó'aah nkegonyaa: nṇee lăágo daidits'ago bil díyadaagot'eego gádaañii, Hadí' lăá yígolṇiidihi? Bigoyá'íí hadí' baa hi'né'i, godiyṇgo ánágot'ṇiḱí ndi ánáyol'ṇiḡgo? ³ Dín la'kṇh ágole'hi nḱi, Mary bizhaazhé ya', James, Joses, Juda hik'e Simon

daabik'isn ya'? Bilahkiihíí áldó' la' akú bíł nahétaa? Áí bigha bik'edaach'ishch'ii lək'e. ⁴ Jesus gádaabilnii, Bik'ehgo'ihinań binkááyú na'iziidi dahot'éhé nnee daabidnłsi, áídá' dágoljígee, bik'íhíí la'íi dała' naháztaaníi bitahyú zhá doo hadín bidnłsi da. ⁵ Áí bigha akú doo ízigo ánát'ijł da ndihíi daanniihíi da'kwíyé zhá yik'e daadilniihgo nádailzii. ⁶ Doo daabodlaa dahíi bigha bíł díyagot'ee lək'e. Áígee ilch'ígó'aahgo gotahyú naghaa.

⁷ Jesus bitsilke'yu nakits'adahíi, Yushdé', daayilniiidá', dánaki nláago zhá odaayihí'aago spirits nchó'íi daabidits'ago yá ndaagoz'aq; ⁸ Gádaayilniiigo, Desohkaiyú doo hant'é daahné'go da, gish zhá; izis bena'iltiníi dahgo, bán áldó' dah, nohwibestso bizis biyi' zhaali da'ádihgo: ⁹ Kee biká'na'astł'ónihíi biyi' desoł'eez, ní'ícho doo naki da le'. ¹⁰ Gánádaayildo'niiid, Dahagee gowayú ha'ahkáhgo, da'áígee dinohbih le'gá, lahyú desohkaizhí'. ¹¹ Dahagee nnee daagolíníi doo hádaanohwit'ijí dayúgo, nohwiyaati' doo yídaayéstsa'q dayúgo, áídí' dahdohkáhgo nohwikee baq leezhíi baa daathaal, áí bee doo hádaanohwit'ijí dahíi bígózł doo. Da'aniigo gánohwidishnii, Bik'ehgo'ihinań nnee yándaago'aahíi bijii Sódóm hik'e Gomórrah golzeegee daagoljí n'íi biniidaagodilne'íi bitisgo hagee nohkai n'íígee daagolíníi biniidaagodolniił. ¹² Áík'ehgo nakits'adahíi dahdikaigo nnee yich'í' yádaakti', Nohwinchó'íi bits'á'zhí' ádaahne', daaniigo. ¹³ Ch'iidn láago nnee biyi'dí' hadainiheyood, la'íi daanniihíi láago ik'ah yil yedaadilniihgo

nádailzii. ¹⁴ Nant'án Hérod holzéhi Jesus ya'ikonzi; (dahot'éhé bizhi' bígoziidgo;) áik'ehgo gáníí, John Baptize ágole' n'íí daztsaádi' naadiidzaa laa, áí bigha igozigo anát'íí. ¹⁵ Áidá' la'íí, Elías at'íí, daanii. La', Bik'ehgo'ihina'án binkááyú na'iziidi at'íí, dagohíí doo aníidá' Bik'ehgo'ihina'án binkááyú na'iziidi n'íí ga'at'éhi, daanii. ¹⁶ Hérod Jesus anát'íííí ya'ikonziidá' gáníí, John, bitsits'in nadik'ii n'íí at'íí: daztsaádi' naadiidzaa laa. ¹⁷ Dabíntsedá' Hérod oda'is'a'go John daayiksoodgo ha'adaayist'e', Heródias holzéhihíí bigha, án Hérod yil nnaa lek'e, bik'isn Philip t'ah yil nannee ndi. ¹⁸ John Hérod gáyikniid, Nik'isn bi'aa doo bil na'aashgo ná goz'aa da. ¹⁹ Áí bigha Heródias John yik'enniiggo bidizidee hat'íí ndi doo hagot'éego da lek'e: ²⁰ Hérod John yidnisi, nnee dávik'ehyú at'éhíí, dilziiggo bá habi'delzaahíí niiggo yígótsigo binádéz'íí lek'e; Hérod yidits'ago yaa bil gozhóó, bil nagodinlt'ee ndi. ²¹ Áidá' Heródias bá ilch'igolzaa, Hérod bil lenágodáhgo nnágodzaagee bá da'odaago nadaant'aahíí, siláada bá nant'án daanliiníí, la'íí Gálileegee nnee itisgo ádaat'eehíí dawa da'iyaa. ²² Heródias bizhaazhé na'ilíhníí ha'ayaadá' ilzhishgo Hérod la'íí yil da'iyaa'íí yil daagoyikshóó, áik'ehgo Hérod na'ilíhníí gáyiknií, Dant'éhéta hánt'iiníí shíhónkeed, áik'ehgo naa nshné'. ²³ Bit'la dahdidilniiggo gánáyildi'nii, Dant'éhéta shíhónkeedíí, dawahá bánansht'aahíí ilni'go ndi naa densh'aa. ²⁴ Áidí' na'ilíhníí onádaayú bimaa gáyiknií, Nt'é bíhóshkeed? Áik'ehgo bimaa gábilnií, John Baptize ágole'íí bitsits'in bíhónkeed. ²⁵ Áik'ehgo na'ilíhníí

dagoshch'ì' ha'ánádzaadá' hwéhego Hérod yich'ì' nnilwodgo gáníí, John Baptize ágole'íí bitsits'in bena'ikaahíí biká' dahs'aągo dagoshch'ì' shaa nkaah. ²⁶ Nant'ánhíí dážhógo doo bił gozhóq da; áídá' bitł'a dahdidilniih n'íí bighą, ła'íí nnee yił da'iyąąhíí bighą doo hagog'éégo, Dah, yiłnii da. ²⁷ Áík'ehgo dagoshch'ì' nant'ánhíí siláada John bitsits'in náyíí'aahgo oyił'a': áík'ehgo ha'áná'ilka' yune' bitsits'in nadain'áádá', ²⁸ Bena'ikaahíí bee bitsits'ini ha'ádaiskaągo, na'ilíhníí yaa yinkáą; áídí' na'ilíhníí bimaa yaa nainkáą. ²⁹ John bitsilke'yu ya'ikodaanzíídá' bits'íhíí nádaintjigo tsébi'i'án yune' odaiztjį lęk'e. ³⁰ Odais'a' n'íí Jesus yaa nákaigo hago ánádáát'jídíí, ła'íí nt'é ilch'ídaagos'aąhíí dawa baa bił nanádaagosni'. ³¹ Áídí' Jesus gádaabihńii, Noo', danée zhą da'igoljýyú ch'a'ohkáh, hanádaahidzoolýyú; nnee łaągo baa nihikáhíí bighą doo da'iyąą da le'ágot'ee lęk'e. ³² Áík'ehgo doo hadín naghaa dayú dabíí zhą bił oda'iz'eel. ³³ Áídá' nnee bił oda'iz'eelgo daabiltsaą lęk'e, áík'ehgo łaągo Jesus yídaagołsįidgo il'anigo kįh goznildí' dání'go akú dantsé nkjį, áídí' baa nánłsąą. ³⁴ Jesus akú bił nda'iz'eelgo nnee łaągo ıla'adzaahíí yo'jįgo yaa daach'oba', dibekjį nanyoodíí da'ádįhgo nakai lehíí k'ehgo ádaat'eehíí bighą; áík'ehgo łaągo yił ch'ídaago'áh nkegonyaa. ³⁵ O'i'áązhj' godeyaayú bitsilke'yu baa hikaigo gádaabihńii, Kú da'igoljýyú doo hadín góljį da, k'ad o'i'aahzhj' goldoh: ³⁶ Nneehíí dahayú gotahyú nádaadn'áá, bán nadaayihńiihyú; bi'idán da'ádįhíí bighą. ³⁷ Áídá' Jesus gádaabihńii, Nohwíigo bá da'dohné'. Bitsilke'yu gánádaabildo'niid, Bán

naki gonenadín zhaali, penny holzéhi, dábi'ehgo nadaahiilñiihyú nkáh nées, bá da'n'né'go? ³⁸ Bán dijolé da'kwíí nadaahné'? ñii, Jesus, Ti'i, akú hadaadeh'íí. Yídaagoksjídá' gádaañii, Ashdla'i laa, lógíí naki biłgo. ³⁹ Jesus gádaabiłñii, Nñee dawa ni'yú t'oh dot'izhi biká'yú ił'anigo dinohbił daabiłdohñii. ⁴⁰ Áík'ehgo dała'á gonenadíngo la'íí ashdladingo dinezbih. ⁴¹ Áídí' Jesus bán ashdla'ihíí lóg nakihíí biłgo náidnné'go hadag déz'íigo ya'ihénzigo oskaqádí' iłk'ídaizné'go bitsilke'yu yaa daizné', nñee yitada'iniihgo; la'íí lóg nakihíí nñee dawa yitada'izñii. ⁴² Áígee nñee dawa da'iyaaqo náda'isdíid lék'e. ⁴³ Ch'ékaadí' táts'aa nakits'adah bik'ehgo nádaihezlaa, bán hik'e lóg biłgo. ⁴⁴ Nñee ashdladn doo náhóltagyú áhołánishí bán daiyáq. ⁴⁵ Áídí' Jesus bitsilke'yu gádaayihñii, Tsina'eehí beh hohkáhgo shádihyú nohwił ido'éeł hanaayú, Bethsáidayú, shíhíí nñee nádohkáh biłdishñiidá'. ⁴⁶ Nádohkáh yihñiidá' dasahndi wá'yú óyáá, okaqahyú. ⁴⁷ O'i'áq ni' tsina'eehí tú ihñí'yú hi'ol, áidá' Jesus dasahndi ni'yú naghaa lék'e. ⁴⁸ Bił da'o'olgee bidáhzhí' nyolgo bich'í' nagont'ogo Jesus yiltsaq; áík'ehgo doo hwahá ha'i'aah dayú bich'í' higaal, tú yiká' higaalgo; ba'ashhah ch'egháhgo. ⁴⁹ Nt'éégo tú yiká' higaalgo bitsilke'yu daabiłtsaqáda', ch'iidn at'íi daanzigo nádaadidilghaazh: ⁵⁰ Dawa daabiłtsaqo tsídaadolyiz. Áidá' dagoshch'í' Jesus bich'í' hadziigo, Nohwił daagozhóq le': shíí ást'íi; doo nédaaldzid da, daabiłñii lék'e. ⁵¹ Áídí' tsina'eehí itah yiyi' oyáágo nyolíí isht'idedzaa: áí bigha dážhó bił díyadaagot'eego tsídaadolyiz. ⁵² Bán godiyihgo

lǎágo alzaa n'íi doo bił ıdaagozi da; áidá' bijíi ntl'iz daasilji. ⁵³ Hanaayú bił nada'dez'eeldá' ni' Gennésaret golzeeyú nda'iz'eelgo tsina'eehí dah daayihiztl'óó. ⁵⁴ Áígee tsina'eehí biyi'dí' hakaidá' dagoshch'í' nnee Jesus yıdaagolsjíd. ⁵⁵ Áík'ehgo daagotahyú dahot'éhé anákeelgo daanniihí ch'id yiká' nashjeed, hayú Jesus naghaa ch'iniiyú anádaayołtéeh. ⁵⁶ Dahayú naghaayú kih nagoshjaayú, ła'íi kih nagoznilyú, ła'íi gotahyú, daanniihí intink'ehyú ndaayihinił, Jesus náyokaaqgo, Ni'íi bidá'yú zhá ndi bedaadenłniih, daabilniigo: áík'ehgo bedaadesniihí dawa nádaabi'dilzii.

7

¹ Pharisees daanłni hik'e begoz'aaníi ye'ik'eda'ılchíhi ła' bilgo Jerúsalemdi' hikaihíi Jesus yaa ıla'adzaa. ² Jesus bitsilke'yu ła' bigan dáchizhágo da'iyaaqgo daa yiłtsaa, ái dá doo daagodnłsigo táda'digisé da'iyaaqgo ágolzee; ái daayiltsaaqda' yıda'iltah lək'e. ³ Phárisees hik'e Jews daanłni dawa daagodnłsigo tánáda'digisyúgo zhá náda'idijih, ilk'idá' nnee yánazji n'íi yendaago'aahíi k'ehgo. ⁴ Na'hiniih nagoz'aadı' nnáhikáhgee daagodnłsigo táda'digisgo zhá da'iyaa. İlk'idá' nnee n'íi yedaagos'aaníi lǎágo aldo' yee ánadaat'ijł, idee, isaa, be'ibizhé bésh kitsogi alzaahíi daagodnłsigo tádaasgisgo, biká'idáne aldo'. ⁵ Phárisees hik'e begoz'aaníi ye'ik'eda'ılchíhi bilgo Jesus nayıdaadilkidgo, Hant'é bigha nitsilke'yu ilk'idá' nnee yánazji n'íi yendaagos'aaníi doo yikísk'eh ádaat'ee dago dá doo daagodnłsigo táda'digiségo da'iyaa? daanii. ⁶ Jesus gádaabilnii,

Nohwíí n̄nee nzhóni ádaado'íni, Esáias da'aniigo dabíntséda' nohwaa nagol̄ni' l̄ék'e, díí k'ehgo nohwaa k'eshch̄iigo, Díí n̄nee dá yati' zh̄á bee daashidn̄s̄j̄, áidá' bijíí bee doo daashidn̄s̄j̄ da. ⁷ Da'íl̄j̄zh̄i' daashokaq̄ah, n̄nee yegos'aaníí zh̄á yee il̄ch'ídaago'aah. ⁸ Bik'ehgo'ih̄i'nań yengon'áaníí k'ihzh̄i' ádaasolaadá' il̄k'idá' n̄nee n'íí yendaagos'aaníí zh̄á bikísk'eh ádaanoht'ee, isaa, ideeta daagodinols̄igo tádaahgisgo; la'íí da'áik'ehgo l̄ááyú ánádaaht'j̄j̄l. ⁹ Áidí' gánádaabild̄i'n̄ii, Il̄k'idá' n̄nee n'íí nohwá yendaagos'aaníí zh̄á n̄dzilgo daahonoht̄á'híí bigh̄á Bik'ehgo'ih̄i'nań yengon'áaníí daazhógo k'ihzh̄i' ádaanołs̄j̄. ¹⁰ Moses gán̄niid, Nitaa hik'e nimaa dink̄s̄j̄, la'íí, Hadín bitaa dagohíí b̄áq̄ yati' yee yokáak̄íí zideego bá goz'áq̄: ¹¹ Áidá' nohwihíí gádaadoh̄n̄ii, Hadín bitaa dagohíí b̄áq̄, Nt'éhéta bee nich'oshn̄ii doleel̄ n'íí Corban at'éé, yil̄niihíí, áí golzeego Bik'ehgo'ih̄i'nań baa nshné' golzeego ágolzee; áik'ehgo án doo zideego bá goz'áq̄ da, daadoh̄n̄ii. ¹² Adoh̄niigo bitaa dagohíí b̄áq̄ doo dayúweh bich'on̄ii da ndi nzh̄oq̄, daadoh̄n̄ii; ¹³ Áik'ehgo il̄k'idá' n̄nee n'íí yendaagos'aaníí nohwich̄agháshé bil̄ ch'ídaagonoh'aahíí bikísk'eh ádaanoht'eego Bik'ehgo'ih̄i'nań biyati'íí doo nt'égo ádaanołs̄j̄ da: la'íí da'áik'ehgo l̄ááyú ánádaaht'j̄j̄l.

¹⁴ Áidí' n̄nee dawa, Yushdé', daayil̄n̄niidá' gádaayil̄n̄ii, Daanohwigha sh̄ídaayełts'áq̄go bídaagono'ah: ¹⁵ Nt'é koká'dí' koyi' yun̄e' be'ogohigháhíí doo nch̄o'go kodil̄teeh da: áidá' nt'é koyi'dí' behagohigháhíí zh̄á nch̄o'go kodil̄teehi at'éé. ¹⁶ Hadín bijeyi' golííníí íyésts'áq̄ le'. ¹⁷ N̄nee

íla'at'éé n'íí bits'á' Jesus kih yune' ha'ayaadá' bitsilke'yu ílch'ígó'aahgo nagolni' n'íí yaa nabídaadiłkid. ¹⁸ Áík'ehgo gádaabiłnii, Ya' nohwíí aldó' t'ah doo nohwil'ídaagozi da née? Nt'éhéta koká'dí' koyi' yune' be'ogohigháhíí doo nchq'go kodilteeh dahíí, ya' doo hwahá bídaagonołsijh da née? ¹⁹ Áí kojíí doo biyi' yune' ogohigháh da go'íí, áídá' kobid yuyaa be'ogohigháh, áídí' nláhyú bech'ígohigháh; Jesus áníhíí bee idán dawa nł't'éé, nii. ²⁰ Gánádaabiłdo'niiid, Koyi'dí' behagohigháhíí zhá nchq'go kodilteehi at'éé. ²¹ Koyi'dí', kojíí biyi'dí' díínko behagohigháh: nchq'go natsí'ikeesíí, nant'í' na'idaahíí, iké' na'idaahíí, na'íłtseedíí, ²² Ich'in'ijhíí, dawahá dayúwehégo idáhách'it'iiníí, nchq'go ách'it'ééhíí, nach'ich'aahíí, nchq'íí doo bich'í' t'ąązhi' ách'it'éé dahíí, bíyééhíí hách'it'ijhíí bighá hach'ishkeehíí, nchq'go yách'íłt'íí, ída'ch'odlíhíí, koni' ádiníí aldó': ²³ Díí nchq'íí dawa koyi'dí' behagohigháh, áí nchq'go daakodihiniłki at'éé.

²⁴ Áídí' Jesus dahiyaago Tyre hik'e Sidon golzeehíí binaayú óyáá, áígee kih yune' ha'ayáá, akú nashaahíí doo hadín yígol'sijh da, nzigo: áídá' doo hagot'éégo nádaabidoł'ijhgo da. ²⁵ Áídá' isdzán bizhaazhé na'ilíhníí spirit nchq'i biyi' golíni Jesus ya'ikonzi, áík'ehgo baa nyáágo biyahzhi' hayaa adzaa: ²⁶ Isdzánhíí Greek k'ehgo yakt'ihi, Syropheniciadí' gólíni; án nábokaąah, Ch'iidn shizhaazhé biyi' golíni biyi'dí' hanyóód, biłniigo. ²⁷ Jesus gábiłnii, Chągháshé ntsé bá daach'idiné'go nł't'éé: bán chągháshé bits'á' nách'idiné'go góse bich'í' och'íłkaadgo doo bik'eh da. ²⁸ Isdzán

gánábil̄di'ñii, Da'an̄ii, shiNant'a': da'ágát'éé ndi gósé biká'idáné bich'ì' nakaihíí bán bizhool chaḡháshé bits'á' nanihidéhíí daayiḡaa. ²⁹ Jesus gábil̄ñii, Ánn̄iihíí bigha nádndáh; ch'iidn nizhaazhé biyi'dí' háyáá. ³⁰ Isdzánhíí bigowayú nadzaago, ákú bizhaazhé biká'dahstíné yiká' dahstij̄ l̄aa, ch'iidn da'ád̄hgo.

³¹ Áídí' Jesus dahnadidzaago Tyre hik'e Sidon golzeedí' túsikaaníí Gálilee golzeezhì' nadzáá, Decápolis golzeeyú ch'ínyáágo. ³² Áígee n̄nee bijeyi' ágodini, doo n̄t'éégo yałti'i, Jesus baa bil̄ ch'ikai l̄ék'e; Biká'n̄l̄ñih, daabil̄ch'iniigo nádaabich'okaaḡh. ³³ N̄nee íla'at'ééhíí bits'á' dasahndi yil̄ o'áázhdá' bijeyi' odol̄ñiih, áídí' hadnzhéédgo n̄neehíí bizaad yedel̄ñiih; ³⁴ Hadag déz'ij̄igo deyoldá', Éphphtha, bil̄ñii, áí, Ch'ínádendláad, golzeego ágolzee. ³⁵ Dagoshch'ì' bijeyi' ch'ínádendláad, la'íí bizaad n'íí n̄t'éé násd̄l̄ij̄igo, n̄t'éégo yałti'. ³⁶ Hadín bil̄ nadaagol̄ni' hela', bil̄ñii, Jesus: ádaabil̄n̄niid ndi da'tiségo yaa nanádaagol̄ni'; ³⁷ Dázhó bil̄ díyadaagot'ee l̄ék'e, gádaaniigo, Dawahá dázhó n̄t'éégo l̄adaile': kojeyi' ágodih̄ n'íí ich'idits'ago ánáidle', la'íí doo yách'ilti' da n'íí ndi yách'ilti'go ánáidle'.

8

¹ Áí benagowaadá' n̄nee l̄áágo íla'adzaa, doo nt'é daiyaa dago Jesus bisil̄ke'yu, Yushdé', yil̄n̄niidgo gádaayil̄ñii, ² N̄nee íla'at'ééhíí baa daach'oshba', dá bil̄ nashkaigo taagiskaa, k'adíí doo nt'é daiyaa da. ³ Bigowayú dáshin̄á' onádaasil̄'a'yúgo, nákaahyú

dánko shíná' yik'ee odaatl̄ish: ła'íí n̄zaadí' neheskai-híí bigh̄a. ⁴ Bitsilke'yu gádaabiñ̄ii, Da'igol̄íígee hadí' bán nádaach'idiné', díí n̄nee bá daan'né'go? ⁵ Jesus gádaabiñ̄ii, Bán dijolé da'kwíí nadaahné'? Gosts'idi, daañ̄ii. ⁶ Áíígee n̄neehíí, Ni'yú dino-hb̄ih, daayil̄ñ̄ii: áídí' bán gosts'idi náidnné'go ya'ihénzigo oskaq̄adí' ilk'ídaizné'go bitsilke'yu yaa daizné', n̄nee yitada'iniihgo; áík'ehgo yitada'izñ̄ii. ⁷ Łóg alts'íséhíí da'ayáhágo aldó' nadaané': áí ya'ihénzigo oskaq̄adgo, Díí aldó' n̄nee bitadaahñ̄iih, ñ̄ii, Jesus. ⁸ Áík'ehgo da'iyaaq̄o náda'isdj̄id: áídí' ch'ékaadí' táts'aa gosts'idi bik'ehgo nádaihezlaa. ⁹ N̄nee dj̄idn̄ doo náhóltagyú áholánish̄i da'iyaaq̄: áídí' onádaihes'a' l̄ék'e.

¹⁰ Dagoshch'í' bitsilke'yu bil̄go tsina'eehíí beh hikai, áídí' Dalmanútha golzeeyú bil̄ nda'iz'eel. ¹¹ Phárisees baa hikaigo yil̄ lahada'dit'áh nkegonyaa, bidaantááh daanzigo gádaabiñ̄ii, Yaaká'dí' godiyil̄hgo be'ígózini nohwil̄ ch'í'nah ánl̄e'. ¹² Jesus biyi'siziinúí doo bil̄ gozhóq̄ dago gánúí, Nt'é bigh̄a díí daahnolt'ij̄íí be'ígózini yiká daadéz'ij̄i? Da'an̄ii gádaanohwil̄dishñ̄ii, be'ígózini doo bil̄ ch'í'nah ádaaln̄éhi at'éé da. ¹³ Áídí' tsina'eehíí yeh nanadzaago hanaayú yits'á' bil̄ naná'diz'eel.

¹⁴ Bitsilke'yu bán yínadaasñ̄ah ni', dała'á zh̄a tsina'eehíí biyi' si'aaq̄ l̄ék'e. ¹⁵ Jesus bil̄ ch'ígó'aahgo gádaabiñ̄ii, Bán benilzoolé Phárisees daanl̄ini bíyééhíí, ła'íí Hérod aldó' bíyééhíí baa daagonohsaq̄. ¹⁶ Bitsilke'yu il̄ch'í' yádaakti'go gádaañ̄ii, Bán doo daasii'né' dahíí bigh̄a añ̄íí. ¹⁷ Jesus ádaañ̄iihíí yígólsigo gábiñ̄ii, Hant'é bigh̄a bán doo daasoné' dahi baa il̄ch'í' yádaakti'? Ya' doo

hwahá bídaagono'aaah da, doo nohwił ídaagozi da nee? Ya' nohwijí t'ah daant'iz? ¹⁸ Nohwináá daagolíídá' doo bee daadeh'íí da née? Nohwijeyi' daagolíídá' doo bee ídaayesołts'aą da née? Ya' doo bínádaaħniih da née? ¹⁹ Bán dijolé ashdla'i ilk'ídaasiiné'go nnee ashdladn doo náhółtago bá da'dená' n'dá', ch'ékaadí da'kwíí táts'aa bik'ehgo ndaahesolaa lán? Gosts'idi, daanii. ²⁰ Bán dijolé gosts'idi ilk'ídaasiiné'go nnee díídn doo náhółtago bá da'dené' n'dá', ch'ékaadí da'kwíí táts'aa bik'ehgo ndaahesolaa lán? Gosts'idi, daanii. ²¹ Áík'ehgo Jesus gánádo'niid, Nt'é bigħa doo nohwił ídaagozi da?

²² Áídí' Jesus Bethsáidayú n'yaá; áígee nnee bináá ágodini baa bił ch'ikaigo, Bik'enlnih, daabiħniigo nádaabokaąh. ²³ Áík'ehgo nnee bináá ágodinihíí bigan yiltsoodgo kħ goznílí bits'á'yú oyilóóz; ákú bináá yik'ídiħizheedá' yiká' ndelniihgo gáyihni, Nt'éhéta hí'íí née? ²⁴ Déz'íigo gáníí, Nnee hikahgo daash'íí ndi t'iis hikahi ga'at'éé. ²⁵ Jesus nneehíí bináá yiká'nnádelnihdá', Dín'íí, biħni; áníta bináá nágosdliigo nnee dawa nł'éégo yo'íí lək'e. ²⁶ Áídí' Jesus gowayú onábíl'a' gábiħniigo, Kħ goznilyú dáko nádódáh hela', hadín bił nagolní' hela'.

²⁷ Áídí' Jesus bitsilke'yu biłgo Caesaréa Philíppi golzéhi binayú kħ nagoznilyú okai: hikaahyú bitsilke'yu nayídaadiłkidgo gáyihni, Nnee hadín át'íí daashiħni? ²⁸ Gádaabiħni, Ła', John, Baptize ágole' n'íí át'íí, daaniħni; ĩa'ihíí, Elías át'íí, ĩa'ihíí, Bik'ehgo'ihí'nań binkááyú nada'iziidi n'íí ĩa' át'íí, daaniħni. ²⁹ Jesus gádaabiħni, Nohwíí nohwich'í'yúghíí, hadín át'íí daashiłdohni? Ni

Christ ánt'íí, yih̄nii, Peter. ³⁰ Jesus gádaabih̄nii, Hadín shaa bił nadaagołni' hela'. ³¹ Áídí' bił ch'ídaago'aah nkenágodidzaa gáníigo, Shíí, n̄nee k'ehgo Niyááhíí, doo ałch'ídn shiniigodiln̄éh da, Jews yánazíni, okaq̄ah yebik'ehi itisyú nadaandeehi, la'íi begoz'aaníi ye'ik'eda'ikchíhi doo hádaashit'íi dago shidizideedá' taagi j̄ii hileehgo naadishdáh. ³² Ái doo nain'í' dago aníi. Áídá' Peter bich'í' yakti' nkegonyaago, Doo án̄nii da, biłniigo. ³³ Áídá' Jesus t'ąqzh̄i' adzaago bitsilke'yu la'ihíi yich'í' déz'iidgo Peter n̄dzilgo bich'í' hadziigo, Satan, yúwehyú shiké'zh̄i' án̄ne': Bik'ehgo'ih̄i'nań binatsekeesíi k'ehgo doo natsín̄kees da laq̄, n̄nee binatsekeesíi zh̄a bee natsín̄kees, biłnii.

³⁴ Áígee n̄neehíi bitsilke'yu biłgo yiká ánniidgo gádaayih̄nii, Dahadín shiké' dahdigháh hát'íyúgo, idaayo'nahdá' bitsi'ina'áhi dahyidotj̄ihgo shiké' dahdowáh. ³⁵ Dahadín bi'ih̄i'na' yaa bił goyééhíi ái bits'á' da'ilíi hileeh: áídá' dahadín idaayis'nahgo shíi shigh̄a la'íi yati' baa gozhónihíi bigh̄a bi'ih̄i'na' da'ilíi silij̄íí, án̄ ih̄i'naa doo ngonel'ąq̄ dahíi yee hińaa doleeł. ³⁶ Ni'gosdzán dągoz'ąq̄ nt'éego ch'ist'íidá', koyi'sizíni da'ilíi silij̄yúgo, ái hant'é bits'á'dí' ch'it'íih? ³⁷ Dagohíi koyi'sizíni hant'é bidená nch'iné? ³⁸ Díi nch̄o'go nant'í' nakaigo daal̄nolt'íihíi bitahgee dahadín shik'e idaayándzihíi, la'íi shiyati' yik'e idaayándzihíi, shíi, n̄nee k'ehgo Niyááhíi, ałdó' án̄ bik'e idaayánsdz̄i doo, nánshdáhgee, shiTaa bits'á'idindláádíi bee shits'á'idindláádgo, binal'a'á yaaká'yú daagolíníi dilzini bił nánshkáhgo.

9

¹ Jesus gádaabiñii, Da'anii gánohwiłdishñii, kúgee nadaaziiní ła' dá doo da'itsaahíí dailíhé Bik'ehgo'ihí'nań binawod golíıgo nant'aa nkegonyaago daayıltséh.

² Áídí' gostán iskaagee Peter, James hik'e John, Jesus dasahndi yił okai lək'e, dził n'ááyú; áıgee binadzahgee Jesus łaḡo ánołih silii. ³ Bidiyágé bik'ina'didlaad silii, zas k'ehgo lıgaigo, nnee ni'gosdzán biká'gee doo hadín ágát'éégo lıgaigo áyóle' at'éé da. ⁴ Áıgee Moses hik'e Elías bił daanliigo silii: Jesus yił yádaakti'go. ⁵ Peter Jesus gáyılñii, NohweBik'ehń, kú nkaihiı nohwá nzhq; t'ohdahskán táágo ádaagohiidle'; ła' ni ná, ła'ihii Moses bá, ła'ihii Elías bá. ⁶ Nt'éshq' dishñii nzi lək'e; ndaaldzidhiı bigha. ⁷ Áıgee yaak'os biká' dahiyaa: nt'éégo yaak'os biyi'di' yati' daidezts'aa gánııgo, Díıko shiYe' shił nzhóni; hódaayelts'aa. ⁸ Dagoshch'i' bitsilke'yu lédaadnḡhalgo, nnee doo ła' dadá' Jesus zhá itah sizııgo daayo'ii. ⁹ Dziłdı' nkenádikaigo, Jesus gádaabiñii, Daahołtsaa n'ii hadín bił nadaagołni' hela', shii, nnee k'ehgo Niyááhii, dasitsaađi' naadiszaago zhá. ¹⁰ Áık'ehgo áñii n'ii doo hadín yił nadaagołni' da lək'e, áídá' gádaaıłdi'ñii, Nt'éshq' áıñii, dasitsaađı' naadishdáh, niihiı?

¹¹ Bitsilke'yu nabıdaadiłkidgo gádaabiñii, Hant'é bigha Elías dantsé hígháh, daañii, begoz'aanii ye'ik'eda'ılchiihi? ¹² Jesus gádaabiñii, Elías da'anii dantsé hígháhgo dawahá ilch'i'nádaidle'; áídı' shii, nnee k'ehgo Niyááhii, díı k'ehgo shaa k'eschchii lək'e, doo alch'ıdn shiniigodılne' da, ła'ii doo shił

da'ch'ohtag da doleel. ¹³ Áídí' gánohwiłdishnii, Elías ilk'idá' nyááda' baa k'e'eshchiiní k'ehgo nnee dabií hádaat'iyú ánádaayol'ijl lək'e. ¹⁴ Áídí' bitsilke'yu la'ihíi yaa nákaída' nnee láágo binaayú nadaazijgo begoz'aaní ye'ik'eda'ılchíhi yil ládaadit'áhgo Jesus yıltsaa. ¹⁵ Nnee dawa Jesus daayıltsaago bil diyadaagot'ee, áídí' dagoshch'ı' baa bil daagozhóogo bich'ı' nádnkij. ¹⁶ Áígee begoz'aaní ye'ik'eda'ılchíhi gádaayılñii, Nt'é baa bil ládaadoht'áh lán? ¹⁷ Áík'ehgo nnee ıla'at'ééhíi la' gáníi, ılch'ígó'aahíi, shiye' naa bil ní'áázh, spirit nchọ'i biyi' golijgo doo yałti' da. ¹⁸ Dahagee nabihılaagee nádinigis; áídí' bizédí' tánwosh hahigháh hileeh, biwoo'íi kidiłk'ash, la'íi doo nłdzil da hileeh: nitsilke'yu hadainihiyoodgo nádaahoshkaah: ndi doo hagot'éégo da ni'. ¹⁹ Jesus gábilñii, Nohwi'odla' édaadihgo daalintołt'ijlhi, dahosahzhı' nohwıl nahashtaą? Dahosahzhı' laą nohwidag ánsht'ee? Yushdé', niye' shich'ı' bil nn'áash. ²⁰ Áík'ehgo ishkiinhíi baa bil hikai: nt'éégo spirit nchọ'ihíi Jesus yıltsaađá' dagoshch'ı' ishkiinhíi nádinigisgo ni'yúnágo'; áígee anáyis lək'e, bizédí' tánwosh hahigháhdá'. ²¹ Jesus ishkiin bitaahíi nayidilkid gánijgo, Dadá' át'ijı' godeyáhi? Akts'ı' éędá' át'ini, nii. ²² Lahgee spirit nchọ'ihíikọ biyi' onábıłt'ee, tú ałdó' biyi' onábıłt'ee, bizılheego ch'éh ábilijgo; bínıl'ááyúgo nohwaa ch'onbaahgo nohwich'onñii. ²³ Jesus gábilñii, Ondlaayúgo, dahadín odlaaníi dawahá bá laalne'hi at'éé. ²⁴ Dagoshch'ı' ishkiinhíi bitaa hichago nádidilghaazhgo gáníi, Shíi oshdlaą; doo oshdlaą dagee oshdlaągo áshínłsı. ²⁵ Jesus nnee láágo bich'ı'

dahikeego yiltsaąadá' spirit ncho'i nldzilgo yich'i' hadziigo gáníí, Spirit ncho'i nłíni, doo yántti' da, doo idints'agi da, biyi'dí' halyeedá' t'aązhi' onándáh hela', nıldishnii. ²⁶ Áídí' spirit ncho'íí nádídilghaazhdá' nádinigisgo ábílaago biyi'dí' háyáá; áídí' ishkiinhíí daztsáni k'a'ánolih silii; áik'ehgo nnee ląągo, Daztsaą ląą, daanii lək'e. ²⁷ Áídá' Jesus ishkiinhíí bigan yiltsoodí' náidnlqozgo hizí'. ²⁸ Áídí' Jesus kih yune' ha'ayáádá' bitsilke'yu dasahndi nabídaadiłkidgo, Nohwihíí nt'é bighą doo hadaandzood da lán? daabiłnii. ²⁹ Jesus gádaabiłnii, Spirit ncho'i ga'at'éhihíí dáshiná' da'ch'okąąhgo zhá habidi'nedzoodhi at'éé.

³⁰ Áídí' dahnanáskaidá' Gálilee golzeeyú ch'ékai; áídá' Jesus akú naghaa ndi nnee doo la' bigólsh hat'íí da. ³¹ Bitsilke'yu bił ch'ídaago'aah gáníigo, Shíí, nnee k'ehgo Niyááhíí, nnee bilák'e shi'dolteelgo daashizilhee; áídí' taagi jii hileehgo naadishdáh. ³² Hant'é niigo anííhíí doo bił ıdaagozi da, áídá' nabídaadiłkidzhi' nédaaldzid.

³³ Jesus Capérnaum golzeeyú nyáá: áígee kih yune' ha'ayáádá' bitsilke'yu nayídaadiłkid gáníigo, Hohkaahyú nt'é baa lił nadaagołni'? ³⁴ Áídá' doo hant'é daanii da: Nohwitahyú hadín itisgo at'éhi? daahłdi'nii ni', hikaahyú. ³⁵ Áígee Jesus nezdaago nakits'adahíí yiká ánniidá' gádaayiłnii, Dahadín shíí dantsé le' nziyúgo, án iké'zhi' hileeh doo, án dawa yá aí'íi doo. ³⁶ Chągháshé la' ímí'gee nyinlqoz: áídí' dahyinktjigo bitsilke'yu gádaabiłnii, ³⁷ Dahadín shizhi'íí binkááyú chągháshé díí ga'at'ééhíí náidnłtjyúgo, shíí náshidnłtini at'éé;

la'íí dahadín náshidnktiiníí doo shíí zhá náshidnktij da ndi shides'a'íí aldo' náidnktini at'éé.

³⁸ John gábilnii, ShiNant'a', nnee la' doo bil daandlij dahíí nizhi'íí binkááyú nnee biyi'dí' ch'iidn hainiyoodgo daahiit'ij; áík'ehgo, Doo ágánt'ij da, daabiln'niid, doo bil daandlij dahíí bigha. ³⁹ Áídá' Jesus gábilnii, Doo ágádaabilndohnii da: dahadín shizhi'íí binkááyú godiyihgo áná'ol'ijíí, doo dénoch'ého áshildoni' at'éé da. ⁴⁰ Hadín doo nch'ogo nohwich'í' na'iziid dahíí, án bil daagohiit'ij. ⁴¹ Hadín shizhi'íí bigha, Christ bíyéé daanohijhíí bigha, idee bee tú nohwá nayiziidíí, da'aniigo gánohwĩdishnii, Bik'ehgo'ihí'nañ bich'í' nayihiníííí da'aniigo bíyéé doleel. ⁴² Dahadín díí doo ízigo ádaat'ee da ndi daashodlaaníí dała'á nch'ogo at'úgo áile'íí, án tséé be'ik'áhi nchaahi bik'osyú bidest'ogogo túnteel beh hilt'e'go bá nzh'og doleel ni'. ⁴³ Nigan nch'ogo ánát'ijl ánílsiyúgo nadnlgeesh; nigan dała'á ádih ndi dahazhí' ihí'naahíí biyi' onn'áhgo doo hago at'éé da, áídá' nigan nakigo ch'iidn bik'og diltk'i, k'og dahazhí' diltk'íí biyi' yuyaa onn'áhyúgo doo ná nzh'og da: ⁴⁴ Ákú ch'osh doo nanne' da, la'íí k'og doo nktseés da. ⁴⁵ Nikee nch'ogo ánát'ijl ánílsiyúgo nadnlgeesh; nikee dała'á ádih ndi dahazhí' ihí'naahíí biyi' onn'áhgo doo hago at'éé da, áídá' nikee nakigo ch'iidn bik'og diltk'i, k'og dahazhí' diltk'íí biyi' yuyaa oni'dolt'e'yúgo doo ná nzh'og da: ⁴⁶ Ákú ch'osh doo nanne' da, la'íí k'og doo nktseés da. ⁴⁷ Nin'áá nch'ogo ánát'ijl ánílsiyúgo ha'aah; nin'áá dała'á ádih ndi Bik'ehgo'ihí'nañ bilakt'áhgee goz'aa yune' ha'ann'áhgo doo hago at'éé da, áídá' nin'áá

nakigo ch'iidn biko' dahazhi' dilth'i biyi' yuyaa oni'dilt'e'yúgo doo ná nzhqo da: ⁴⁸ Ákú ch'osh doo nanne' da, la'íi kq' doo nłtséés da. ⁴⁹ Daakówa kq' bee hadaakodilne' doleeł, ishijh k'ehgo, be'okaqahíi natseedgo Bik'ehgo'ihinań baa hi'niiíi ishijh bee daadilk'osh doleeł. ⁵⁰ Ishijh nłt'éé ndi doo nk'óqzh da silijyúgo, nt'é bee nk'óqzhgo ánálne'? Nohwiyi' ishijh daagolji' le', áidí' ilch'í' daanohjoo le'.

10

¹ Áidí' Jesus dahnáidzaago ni' Judéa golzéhi goz'aayú túnlínií Jórdan holzéhi hanaayú nyaá: ákú nnee baa nanánłsáá; áígee ilch'ígó'aah n'íi k'ehgo yich'í' yakti'go nkenágodidzaa.

² Phárisees daanlíni baa hikaigo nabídaantaahgo gádaabilnii, Ya' nnee bi'aa ilk'ínát'aashgo goz'aq née? ³ Gábilnii, Moses nt'é nohwilniigo nohwá ngon'áá lán? ⁴ Áidí' gádaanii, Naltsoos bee ilk'ínch'ít'aashíi łayile'go isdzánhíi yil ilk'ínát'aashgo Moses bá ndaagoz'aq ni'. ⁵ Jesus gádaabilnii, Nohwijíi daant'izíi bigha díi begoz'aaní Moses bee nohwich'í' k'eshchijj lék'e. ⁶ Dantsé godeyaadá' Bik'ehgo'ihinań nnee áyílaadí' godezt'i'go nnee la'íi isdzán áyílaa. ⁷ Díi bigha nnee bitaa hik'e báq yits'á'gháhgo bi'aa yil nlijj doleeł; ⁸ Ái naki n'íi dała'á nádodleeł; áik'ehgo doo naki dilt'ee dadá' bits'í dała'á silijj. ⁹ Áik'ehgo dahadín Bik'ehgo'ihinań łayinláahíi, dahadínta ilk'íyóléh hela'. ¹⁰ Áidí' kih yune' bitsilke'yu da'ái baa nabínádaadilkid. ¹¹ Jesus gáyilnii, Hadín bi'aa yil ilk'ínát'aazhdá' la'i yil naná'nááyúgo nant'í' nagháhi at'éé. ¹² Dagohíi isdzánhíi bika' yil

ilk'ínát'aazhdá' la'i yił naná'nááyúgo, isdzánhíi ch'a'onáá hileeh.

¹³ Jesus chagháshé alts'íséhi baa bił nch'ihezkaí lèk'e, yiká' ndaadilñiih daabich'o'núigo; áidá' bitsilke'yu, Doo ágádaah't'ijj da, daakoñii. ¹⁴ Áidá' Jesus daabiltsaągo doo bił bik'eh da lèk'e, áik'ehgo bitsilke'yu gádaayilñii, Ch'ík'eh chagháshé shich'ij' nihikáh le', doo t'ąązhij' daahínóhtą' da; bíi ga'adaat'eehíi Bik'ehgo'ihí'nań bilakt'áhgee daanlijj. ¹⁵ Da'aniigo gádaanohwiłdishñii, Dahadín chagháshé alts'íséhíi k'ehgo Bik'ehgo'ihí'nań bilakt'áhgee begoz'aaníi nágodn'aayúgo zhą Bik'ehgo'ihí'nań bilakt'áhgee daanliiníi itah hileeh. ¹⁶ Áik'ehgo dahnáidiktéehgo yiká' ndaadelniiigo yá da'oskaąd.

¹⁷ Áidí' lahyúgo Jesus dahnasdzaadá' nnee bich'ij' nádilwodgo biyahzhij' hilzhiizhdá' nabídiłkid, Iłh'ígó'aahíi nkt'éhi nłinihi, hago laą áshne'go ihí'naa doo ngonel'ąą dahíi bee hinshnaa doleek? ñiiigo. ¹⁸ Jesus gábilñii, Nt'é bigħą nkt'éhi shilñii? Doo hadín nkt'éé da go'ijj, dała'á zhą, Bik'ehgo'ihí'nań zhą. ¹⁹ Bik'ehgo'ihí'nań ngon'ąą lèk'ehíi bígonksj go'ijj, Doo nant'ij' nach'ighaa da, Doo na'ch'iltsee da, Doo ich'in'ijj da, Doo lé'ch'ılchoo da, Doo nach'ich'aa da, Kotaa hik'e komaa ch'idnłsj. ²⁰ Nneehíi gábilñii, Iłh'ígó'aahíi, ánists'ísédí' godezt'igo díi dawa bee ánsht'ee. ²¹ Jesus bił nzhooągo bineł'ijjigo gábilñii, Dała'á zhą doo bee ánt'éé da: ti'i, dawahá nıyéehíi naa nahoniihgo zhaalihíi tédaat'iyéhíi bita'iníiłh, áik'ehgo yaaká'yú dawahá lán ilíni nıyéé doleek: áidí' yushdé' tsij'ılna'áhi dahntijjigo shiké'

dahsinṇáh. ²² Jesus ánídá' nṇeehíí ádaatsídézkeezgo doo bił gozhóq dago onádzaa; dázho háłdzilíí bigha.

²³ Áídí' Jesus bitsilke'yu yitah déz'jídá' gádaabiṇii, Nṇee hádaaldzilíí Bik'ehgo'ihí'nañ bilakt'áhgee daanliiníí itah daaleehgo dázho bá nyee!

²⁴ Bitsilke'yu Jesus ánííhíí bigha bił díyadaagot'ee lək'e. Áídá' Jesus gánádaabiłdo'niid, Shichaḡhášé, nṇee hádaaldzilíí zhá ya'ołííhíí Bik'ehgo'ihí'nañ bilakt'áhgee daanliiníí itah daaleehgo dázho bá nyee! ²⁵ Łjı́ bighán ha'i'áhíí bená'kadé bigha'i'ányú ch'égháhgo bá nyeedá' nṇee háłdzilíí Bik'ehgo'ihí'nañ bilakt'áhgee daanliiníí itah hileehgo itisgo bá nyee. ²⁶ Bitsilke'yu díí daidezts'aqáda' dázho bił díyadaagodzaago gádaakiłdi'niid, Áídá' hadín zhá hasdábi'dilteeh?

²⁷ Jesus daabineł'jı́go gáníí, Nṇeehíí áí doo łayole' at'éé da, Bik'ehgo'ihí'nañ zhá go'jı́: Bik'ehgo'ihí'nañ zhá dawa łayile'hi at'éé.

²⁸ Peter gábiṇii nkegonyaa, Nohwı́yéé dawa bits'á' dahidiikaidá' níké' dahsiikai ni'.

²⁹ Jesus gádaabiṇii, Da'anii gádaanohwiłdishniid, dahadín bigowa, bik'isyú, bilahkíyú, bitaa, bąá, bichaḡhášé, bi'aa, dagohíí bini' shíí shigha łá'íi yati' baa gozhónihíí bigha yits'á dahnyaayúgo,

³⁰ Án díí goldohíí biyi' gowa, bik'isyú, bilahkíyú, bąá, bichaḡhášé, łá'íi bini' dał'á gonenadín k'a'ánáhołąągo, biniigodilnėhíí bíhii'nė'go, baa det'aahi at'éé, łá'íi łahgo nágodesdzaago ihí'naa doo ngonel'aq dahíi yee hiṇaa doleeł. ³¹ Áídá' łąągo dantsé daanlii n'íi iké'yú doleeł; łá'íi iké'yú daanlii n'íi dantsé doleeł.

32 Áídí' Jesus ádiḥ higaalḡo Jerúsalemyú wá'yú intínk'eh ch'okaah lék'e; áígee bił díyadaagot'ee; ła'íi biké' hikaahíi nédaaldzid lék'e. Nakits'adahíi k'ihzhí' yíł nnanákaigo bich'í' ágonéhií baa bił nadaagoln'i'go nkenágodidzaa, 33 Gáníigo, Isaa, Jerúsalemyú dekai; ákú shíi nnee k'ehgo Niyááhíi, okaḡah yebik'ehi itisyú nadaandeehi hik'e begoz'aaníi ye'ik'eda'ilchíhi biłgo baa shi'dilteehdá' shidizideego shá ngot'áah doleeł, áídí' doo Jews dannlii dahíi yaa daashiłtéehgo, 34 Shaa daadloh doo, hashída'iltsaas doo, shik'ídaadihizheeh doo, ła'íi daashizil'hee doleeł; áídí' taagi jii hileehgo naadishdáḥ.

35 Áídí' James hik'e John biłgo, Zébedee biye'kehíi, Jesus yaa n'áázgho gáyihii, NohwiNant'a', nt'é níhókeedíi nohwá lanle'. 36 Hant'é nohwá áshle' haht'íi gá? biłii, Jesus. 37 Gádaabiłii, Ízisgo ánt'ee sínliiḡee ła' nigan dihe'nazhinéé dahsdaa doleełgo, ła'íi ni'eshganzhinéé dahsdaa doleełgo nohwá ngon'áah. 38 Áídá' Jesus gádaabiłii Nt'é shíhóhkeedíi doo bígonołsı da laḡ: idee be'ishdlaḡahíi be'ohdlaḡago bínołdzil née? Baptize be'áshi'diln'eíi bee baptize ánohwi'dilne'go bínołdzil née? 39 Bínldzil, daabiłii. Jesus gánábıdo'niid, Idee be'ishdlaḡahíi da'anii be'ohdlaḡ doleeł, baptize áshi'dilne'íi da'anii bee baptize ánohwi'dilne' doleeł, 40 Áídá' shigan dihe'nazhinéé dagohíi shi'eshganzhinéé sodaa doleeł, doo shíi nohwaa godesh'aah da; ái dahadíi bá ilch'í'golzaahíi zhá baa godet'aahi at'éé. 41 Áík'ehgo bitsilke'yu gonenanhií James hik'e John ádaaniihíi daidezts'aḡadá' doo bił

daabik'eh da nkegonyaa lék'e. ⁴² Jesus bitsilke'yu íla'áyíílaago gádaayih̄nii, Doo Jews daanlījgo ha'n̄ilíí isná ádaabilsigo bá nadaant'aah; la'íí bitahyú n̄nee ízigo ádaat'eehíí da'áníyú ádaat'j̄igo ádaabilsigo bídaagonōs̄j. ⁴³ Áídá' nohwihíí nohwitahyú doo ágágot'ee da doleek: áídá' dahadín nohwitahyú ízigo ánsht'ee le' nz̄híí, án nohwá áil'j̄i le': ⁴⁴ Nohwitahyú dahadín nant'án nsh̄l̄j̄i le' nz̄híí, án nohwá na'iziid le'. ⁴⁵ Shíí, n̄nee k'ehgo Niyááhíí nsh̄l̄j̄i ndi, doo hadín shich'on̄ihíí bigh̄a niyáá da, áídá' n̄nee bich'osh̄n̄ihíí bigh̄a niyáá, shi'ih̄i'na'íí n̄nee láni bá nahish̄n̄ihíí bigh̄a niyáá.

⁴⁶ Jériko golzeeyú hikai: áídí' Jérikodí' dahiskaigo bitsilke'yu n̄nee l̄áágo bilgo náńs̄áágo n̄nee biṅáá ágodini, Bartiméus holzéhi, Timéus biye'híí, intín bahyú sidaa, ídókeedgo. ⁴⁷ Jesus, Názareshdí' gólíni, higaal̄go n̄nee biṅáá ágodini ya'ikonz̄j̄idá' nádidilghaazh nkegonyaaago gáníí, Jesus, David biYe' nílini, shaa ch'onbáah. ⁴⁸ N̄nee l̄áágo, Godnch'áad, daabih̄nii: áídá' da'tis̄égo nanádilghaazhgo gánádo'n̄iid, David biYe' nílini, shaa ch'onbáah. ⁴⁹ Jesus ninyáágo gáníí, Yushdé' daabildoh̄nii. Áík'ehgo n̄nee biṅáá ágodiníí yich'j̄' ánniidgo gádaabih̄nii, Nił gozhógo nádndáh: yushdé' niłn̄ii. ⁵⁰ Íicho ídáidiltsoozdá' nádihiitahgo Jesus yich'j̄' nyáá. ⁵¹ Jesus gánábildo'n̄iid, Nt'é ná áshl̄e' hánt'j̄i gá? N̄nee biṅáá ágodiníí gábih̄nii, SheBik'eh̄n, desh'j̄igo ánáshidle'. ⁵² Jesus gábih̄nii, Ti'i, ni'odl̄a'íí n̄t'éeego ánániidlaa. Áík'ehgo dagoshch'j̄' biṅáá nágosdl̄j̄igo biké' dahiyaa.

11

1 Áídí' Jesus bitsilke'yu biłgo Jerúsalem k'ad yaa hikáh, Béthphage la'íi Béthany golzeezhí', dził Olives holzéhi si'ąągee, áídí' bitsilke'yu naki oyił'a', 2 Gáyihniigo, Ti'i, nohwádihyú gotahyú doh'aash: dáha'ah'aashgee túlgayé zhaazhé dahastł'ooogo baa noh'aash, doo hwahá hadín yiká' dahndaahi da; ái k'e'oh'adgo kú nánohlqos. 3 Dahadín, Nt'é bighą k'e'oh'ad? nohwihniiyúgo, gábikdohniih, NohwiNant'a' hát'jigo áhiit'ij; áik'ehgo dagoshch'í' nohwaa gode'aahgo nádohlqos. 4 Áik'ehgo o'áázh, ákú túlgayé zhaazhé kih bitah na'iztínhii bahyú ch'íná'itjngee dahastł'ooogo yaa n'áázh, áídí' k'eda'yi'ad. 5 Áígee la' nadaaziinii gádaabihni, Nt'é bighą túlgayé k'e'oh'ad? 6 Jesus ániíhii bee ágádaabihni; áik'ehgo onádaist'e'. 7 Áídí' túlgayéhii Jesus yaa daizlqozgo bidiyágéhii biká' dahdaiheznildá' Jesus túlgayéhii yiká' dahnezdaa. 8 Nnee ląągo bidiyagé intínyú yídaagosteel lək'e; la'ihii ch'il palm bits'ádaaz'aahii nadaayihilgeeshgo intínyú yídaagosteel. 9 Nnee bádih náłseełii la'íi biké'dí' náłseełii daadilwoshgo gádaanii, Hosánna: NohweBik'ehń bizhi' yee higaakii ba'ihégosini at'éé: 10 David, bits'ą'dí' hadaałinelt'ąąhii, nant'aa n'íi k'ehgo nohweBik'ehń bizhi' bee kú ngowáhii ba'ihégosj: da'tiséyú goz'ąadı', Hosánna. 11 Áídí' Jesus Jerúsalemyú nyáągo da'ch'okąąh goz'ąą yune' oyáá: ákú dawahá daineł'jídá ilk'dá', o'í'ąągo Béthanyú nakits'ádahii biłgo onákai.

12 Iskaą hik'e Béthanydí' nákaahdá' Jesus shiná' silij; 13 Dańzaadí' ch'il fig bit'ąą goljigo o'áągo

yiłtsaągo yaa nyáá, nt'éhéta baa dahsné' noli nzigo: áídá' yaa nyáádá' doo nt'é baa dahsné' da laą, bit'aą zhá, figs doo hwahá daant'aą dagee goldohí bighá. ¹⁴ Áík'ehgo Jesus gábilnii, Kodí' godezt'i'go doo hadín nits'á'dí' nest'a' náyódáą át'éé da. Aníhí bitsilke'yu daidezts'aą.

¹⁵ Áídí' Jerúsalemyú hikai: áígee da'ch'okąąh goz'aą yune' Jesus ha'ayáągo, baa nada'iniihi la'íi nada'iniihi ch'inihiyood nkegonyaa, la'íi zhaali yiká' ilkáh ch'inádainiikí naz'aaní nanyihesgo'; hawúcho baa nadaahiniihí biká' dah'sdáhá ałdó' nanyihesgo'; ¹⁶ Áídí' doo hadín nt'éhéta da'ch'okąąh goz'aaní iní'yú ch'ináyiné' dago ngon'áą. ¹⁷ Áídí' bił ch'ídaago'aahgo Jesus gádaabilnii, Ya' díńko doo bek'e'eshchij da née? Shikihí nnee iltah at'éégo hadaazt'íi dawa kih biyi' da'ch'okąąhí holzeego hojii doleeł, áídá' nohwihí daan'iihí bigowaą ádaagosolaa laą. ¹⁸ Begoz'aaní ye'ik'eda'ilchíhi hik'e okąąh yebik'ehi itisyú nadaandeehi díi ya'ikodaanzjidá' hagog'éégo daabizilheehí ch'éh yaa natsídaakes: áídá' bee yił ch'ígó'aahí nnee dawa bił díyadaagot'eehí bighá yédaaldzid lək'e. ¹⁹ Áídí' o'í'ááyú kih goznidí' onádzaa.

²⁰ T'ahbiyú ch'il fig o'áhi n'íi naach'okahgo bikeghadí' náhesgągo daayiltsaą lək'e. ²¹ Jesus aníi n'íi Peter yénálniihgo gáyilnii, NohweBik'ehń, isaą, ch'il fig doo nant'aą át'éé da bilnii n'íi náhesgą laą. ²² Jesus gádaabilnii, Bik'ehgo'ihinań baa daahohíigo daahohdlą. ²³ Da'anii gádaanohwiłdishnii, Dahadín díi dził bich'í' hadziigo, Yúwehégo dihi'nángo túnteel biyi'

oni'dolné', yihniiyúgo, la'íi bijíi biyi'dí' doo bił nagoki dago, áidá' aníihíi begolne' yodlaayúgo, da'aníihíi k'ehgo bá adolníił. ²⁴ Ái bigha gádaanohwíldishni, Dant'éhéta da'ohkaqahgo daahohkeedíi nohwaa do'né'go daahohdlaa, áik'ehgo nohwaa hi'né'hi at'éé. ²⁵ La'íi dahayú nasozíigo da'ohkaqahgee dahadíi nohwil dahgoz'aq lək'eyúgo baa nágodenoh'aah; áik'ehgo nohwitaa yaaká'yú dahsdaahíi doo bik'ehyú ádaanoht'ee dahíi nohwaa nágode'aah áldó'. ²⁶ Áidá' doo baa nádaagodeso'aq da lək'eyúgo, nohwitaa yaaká'yú dahsdaahíi áldó' doo bik'ehyú ádaanoht'ee dahíi doo nohwaa nágode'aahi at'éé da.

²⁷ Áidí' Jerúsalemyú naanákai: áígee da'ch'okaqah goz'aq yune' Jesus anádaalgo okaqah yebik'ehi itisyú nadaandeehi, begoz'aaníi ye'ik'eda'ılchíhi la'íi Jews yánazíni baa hikaigo, ²⁸ Gádaabihni, Hadíi bik'ehgo anánt'íił? Hadíi naa godin'áago ant'íih? ²⁹ Jesus gádaabihni, Shíi áldó' dała'ándi nanohwíldishkid, shíł nadaagohni'yúgo, shíi áldó' hadíi bik'ehgo anásht'íiłi nohwil nagoshni' doleeł. ³⁰ Ya' John baptize ádaagole'íi yaaká' dí'go née, dagohíi nnee bits'á'dí'go née? Shíł nadaagohni'. ³¹ Łil yádaakti'go gádaakildi'ni, Yaaká'dí'go daan'nihyúgo, gánohwihni, Áidá' nt'é bigha doo daahohdlaa da lán? ³² Áidá', Nnee bits'á'dí'go daan'nihyúgo nnee bédaahildzid, nnee dawa John da'anii Bik'ehgo'ihinań binkááyú na'iziidi nlii n'íigo yídaagohshíi bigha. ³³ Áik'ehgo Jesus gádaayihni, Néé doo baa nadaagohiilni'da. Jesus gánabíldo'niid, Shíi áldó' hadíibik'ehgo

ánásht'ijhí doo nohwil nagoshni' da.

12

¹ Jesus ilch'ígót'aahgo na'goni'íi bee bich'í' yádaalti' nkegonyaa. Ła' nnee dahts'aa k'eidnláadá' yinaayú ná'neznil, dahts'aa hahigeęes doleelgee yá ogogeed, biká'dí' idést'iiní' ágólaa, ła'íi bá yinádaadéz'ini yá ch'ígohet'aądá' nzaadyú ni' goz'aąyú óyáá. ² Da'nest'aągee ngonyáágo bána'iziidi bidahts'aa bá yinádaadéz'ini yich'í' oyil'a', binest'a' ła' bá náyíné'go. ³ Áidá' bil ndaazdeelgo nyída'eshtłizhdá' dádílqoqo hgo onádais'a'. ⁴ Áidí' bána'iziidíi ła'ihí onaayí'a'; án bitsits'in yinída'desnih, ła'íi nchq'go ánadaabil'jídá' án aldó' onádais'a'. ⁵ Áidí' ła' onaayí'a'; án daizes-hj; áidí' da'áik'ehgo łaągo odaihes'a', ła' nyída'eshtłizh, ła'ihíi nadaistseed. ⁶ Áidá' dała'a ná'godzii lęk'e, biye' bil nzhóni, án da'iké'yú oyil'a', Shiye' daidnłi doleel, niigo. ⁷ Áidá' bidahts'aa yinádaadéz'ini gádaałildi'nii, Díi dahts'aa hentíiní' bíyéé doleelí át'éé, yushdé', daazoldee, áik'ehgo bíyéé doleel n'íi daanohwíyéé doleel. ⁸ Áik'ehgo yil ndaazdeelgo daizes-hjídá' dahts'aa hentíidí' ch'ídaist'e'. ⁹ Áidá' dahts'aa hentíiní' bíyééhíi hago ádaabile'shą'? Án nádáhgo dahts'aa bá yinádaadéz'íi n'íi nailtseedá' dahts'aa hentíiní' ła'ihí yá ch'ínágohet'aah. ¹⁰ Díinko Bik'ehgo'ihí'nań biyati' bek'e' eshchiiníi doo hwahá daahohshiih da née: Tsée kłh ádaagole'íi yó'odaisne'i n'íi, hagon'áągee dantsé si'aaní silij; ¹¹ Díi nohweBik'ehń bik'ehgo ánágot'ijł, ái daanéel'ijigo nohwil díyadaagot'ee,

niihíí daahohshíí née? ¹² Áídí' Jesus ha'ádait'e' hádaat'íí ndi nnee láni yédaaldzid, ilch'ígót'aahgo na'goni'íí bíí ádaabilniigo yídaagolsi lèk'ehíí bigha; áík'ehgo bits'á' okai.

¹³ Áídí' la' Phárisees daanlíni, la' Hérod yil daagot'ini bilgo Jesus bich'í' odaach'is'a', yakti'gee daabihiljizh, daabich'o'níigo. ¹⁴ Áí baa hikaigo gádaabilni, ilch'ígót'aahíí, da'anii ánniigo, nnee doo bénildzid dago yánti'go bídaagonlzi; nnee doo la' itisgo síntijj da, áídá' Bik'ehgo'ihí'nań bich'í'zhinéégo goz'aaní da'aniiigo baa ilch'ígón'aah. Ya' Caesar bich'í' tax nadaach'iniigo begoz'aa née? Née dah née? ¹⁵ Bich'í' nadaahii'niil née, née doo bich'í' nadaahii'niil da née? Áídá' daazhógo ádaaniiigo Jesus yígólsigo gádaabilni, Nt'é bigha yashti'íí bee daashojizhgo ádaashidohnii? Zhaali la', penny holzéhi, shaa noh'aahgo nesh'íí. ¹⁶ Áík'ehgo la' baa daiz'aa. Jesus gádaabilni, Hadín be'ilzaa, hadín bizhi' biká' dahgoz'aa? Caesar bíyéhi laa, daabilni. ¹⁷ Áík'ehgo Jesus gádaabilni, Caesar bíyéehíí Caesar baa daanohniil, áídá' Bik'ehgo'ihí'nań bíyéehíí Bik'ehgo'ihí'nań baa daanohniil. Áígee nneehíí bil díyadaagot'ee lèk'e.

¹⁸ Áídí' la' Sáducees daanlíni, nanezna' n'íí doo naadikáh da daanihi, Jesus yaa hikaigo nayídaadikidgo gádaanii, ¹⁹ ilch'ígót'aahíí, Moses gáníigo nohwá k'e'eshchijj lèk'e. La' nnee bik'isn bi'aa yits'á' daztsaayúgo, bichagháshé doo la' dayúgo, nneehíí bik'isn n'íí bi'aa yil nnádo'neelgo bik'isn n'íí chagháshé bá ágodolniil,

niigo. ²⁰ Łah n̄nee ilk'isn gosts'idi daanlii l̄ek'e, áí dantséhíí n̄náago bichagháshé doo ła' dago daztsaa. ²¹ Bik'isn nakigeehíí yil nnaná'náago dananástsáá, bichagháshé doo ła' dago; taagigeehíí da'ágánánádzaa. ²² İlk'isyú gosts'idíí dawa nanezna', bichagháshé doo ła' dago. Dá'iké'yú isdzánhíí áldó' daztsaa. ²³ Áík'ehgo nanezna'dí' naach'idikáhgee hadíí bi'aa doleel? İlk'isyú gosts'idihíí dawa yil nadaaznaadá'. ²⁴ Jesus gádaabiñii, Bik'ehgo'ihí'nañ biyati' bek'e'eshchiiníí dagohíí Bik'ehgo'ihí'nañ binawodíí doo bídaagonoksí dahíí bigha da'oksiih shí ya'? ²⁵ Naach'idikáhgee doo nnádaach'ilse' da, doo ndaagoch'ihiniigo nnádaach'ilse' da; áídá' Bik'ehgo'ihí'nañ binal'a'á yaaká'yú daagolíníí k'ehgo daagoch'ilíí. ²⁶ Áídá' ya' Moses binaltsoos biy'dí' áníhíí k'ehgo nanezna'íí naadikáhíí doo hwahá baa daahohshiih da née? Ch'il biy'dí' Bik'ehgo'ihí'nañ Moses gáyilñii, Shíí Abraham yokaqahíí nshlii, Isaac, Jacob áldó' yokaqahíí nshlii. ²⁷ Bik'ehgo'ihí'nañ doo nanezna'íí yokaqahíí nlii da, daahinaahíí zhá: áígee nohwíí dázho da'oksiih.

²⁸ Begoz'aaníí ye'ik'eda'ilchíhi dała'á n̄neehíí Jesus yil łahadaadit'áhgo yidezts'aqadá' Jesus goyáágo t'aazhí' yich'í' hadziigo yígoksiidá' nayidilkid gáníigo, Bik'ehgo'ihí'nañ yegos'aaníí hadíí itisgo at'éé? ²⁹ Jesus gábiñii, Dantsé begoz'aaníí díínko, Israel hat'í'íí daanohíni, ídaayesólts'aq; Bik'ehgo'ihí'nañ nohweBik'ehñ Nant'an dała'á nlii; ³⁰ Bik'ehgo'ihí'nañ neBik'ehñ nijíí dawa bee nił nzhoo le', niyi'siziiníí dawa bee, ninatsekeesíí ła'íí ninawodíí dawa bee;

ái dantségee begoz'aaníí át'ée. ³¹ Nakigeehíí ágánánát'ée, Nit'ahdí' gólínníí níl nzhqo le', dání ídił njóqóhíí k'ehgo. Díí begoz'aaníí bitisgo at'éehíí doo la' da. ³² K'e'ılchiihíí gábilnii, Bik'ehgo'ihí'nań dała'á nlii, nñiihíí da'anii ánnii, İłch'ígó'aahíí, ba'ashhahíí doo la' da, dabíí zhá: ³³ Áń kojíí dawa bee koł nzhqogo, konatsekeesíí dawa bee, koyi'siziiníí la'íí konawodíí dawa bee, la'íí kot'ahdí' gólínníí koł nzhqogo, dakó ídił ch'ijóqóhíí k'ehgo, áí okaqahgo Bik'ehgo'ihí'nań bich'ı' nch'ihiniikíí dawa didlidíí, la'íí natseedíí Bik'ehgo'ihí'nań bich'ı' nch'ihiniikíí dawa bitisgo at'ée. ³⁴ K'e'ılchiihíí góyáqago hadziigo Jesus yígoksııdá' gábilnii, Bik'ehgo'ihí'nań bilakt'áhgee daanliiníí k'azhá itah nleeh laq. Áí bikédí'go nnee daaste'go doo hadín nabínánııkid da.

³⁵ Jesus da'ch'okaqah goz'aq yune' ilch'ígó'aahgo gáníí, Hagot'éégoshá' begoz'aaníí ye'ik'eda'ılchihí Christ David biye' nlii, daanii? ³⁶ David dabíí Holy Spirit yábiyilti'go gáníí, Bik'ehgo'ihí'nań sheBik'ehń gáyılñniid, Shigan dihe'nazhinéégo sínııdaa, ni'ina' ni'isna' ashle'go nıkekt'ááhyú niñılzhı'. ³⁷ David dabíí sheBik'ehń bilñniigo bozhíí; hagot'éégoshá' biye' nlii áıdá'? Áıgee nnee laqago bil daagozhóqo daidezts'aq lek'e.

³⁸ Jesus ilch'ígó'aahgee gáníí, Begoz'aaníí ye'ik'eda'ılchihí baa daagonohsaa, áí bidiyáge daanneezihí daagolııgo nakaigo, la'íí na'hiniih nadaagoz'aqayú bich'ı' ádaach'iniigo bil daanzhqq, ³⁹ Jews ha'ánáśéh nagoznıl yune' nnee yánazını dahnádinbıhyú itah dahnánáztaqago, la'íí da'ıdaqee nnee ızisgo ádaat'eehíí dahnádinbıhyú itah dahnaháztaqago aldó' bil daanzhqq: ⁴⁰ Áí isdzané

itsaa daanlíni bigowá yits'á' nádaagohi'aa, la'íi daazhógo ádaaniigo nzaad gont'i'go da'okáah: ái itisgo biniigonk't'éego bándaagodot'aał.

⁴¹ Jesus zhaali biyi' ohilkaadí bit'ahgee dahnezdaa, nnee ái biyi' yuyaa bizhaali odaayihilkaadgo yinel'íigo: nnee láágo hádaaldzilí bizhaali doo alch'idé odaayihilkaad da lək'e.

⁴² Áídá' isdzán itsaa nlíni tét'iyéhi ákú n'yáágo zhaali naki doo ílínihi da oyilkaad, ái nakigo zhaalilché'é ílí. ⁴³ Áík'ehgo Jesus bitsilke'yu yiká ánniidgo gádaayihni, Da'anii gádaanohwiłdishni, Ái itsaa tét'iyéhí nnee dawa zhaali odaiheskaadí bitisgo zhaali oyilkaad: ⁴⁴ Nnee hádaaldzilí bizhaali dálahzhí' zhá odaiheskaad, áídá' bíhíi tét'iyé ndi bizhaali da'ái zhá yee golíni n'íi oyilkaad.

13

¹ Áídí' Jesus da'ch'okáah goz'áadí' ch'ínyáágo, bitsilke'yu dała'á gábihni, Ilch'ígo'aahí, dín'íi, tséé ntso laą nł'éhi, la'íi kłh ntso laą gonł'éhi gozłil!

² Jesus gábihni, Ya' díi kłh ízisgo ádaagoszaahí h'íi née? Díi tséé ilká' dahnagozłilí doo la' ilká' dahnast'áą da doleeł, dawa nanehilkaad doleeł.

³ Áídí' da'ch'okáah goz'aaní hanaayú dzil Olives holzéhi biká'yú Jesus dahsdaago, Peter, James, John hik'e Andrew bilgo zhá nabídaadilkid, gádaaniigo, ⁴ Nohwił nagolní', da'os'ah ágonéhi? Dawa be'ágone'go hant'é bee bígózi doleeł?

⁵ Jesus gádaabihni godeyaa, Ídaa daagonohdzaą, nnee la' ch'a'onohłt'e' hela': ⁶ Nnee láágo shizhi' yee daahikáh doleeł, Shíi Christ nshłi, daaniigo; ái nnee láágo ch'a'odaayilkaad doleeł. ⁷ Nagonłkaadí

ba'ikodaanoḥsɪ, ɫa'íí nagonɫkaadíí baa ch'iniigo daadoḥts'agdá', doo nohwijíí natsídaahiltɔ' da le'; áí dawa begolne'hi at'éé ndihíí t'ah doo hwahá nnágodáh da. ⁸ Nnee iltah at'éégo hadaazt'i'íí ilch'í' nanágonɫkaad doleeɫ, ɫa'íí nnee dala'á binant'a' daagolínihíí áldó' ilch'í' nanágonɫkaad doleeɫ: da'adzaayú ni' nagohi'naa doleeɫ; shiṇá' góyééhíí benagowaa doo, ɫa'íí nyé'i daats'idits'ag doleeɫ: áí koniidaagonɫ'ééhíí begodigháh doleeɫ.

⁹ Áídá' ídaa daagonohdzaq: yánádaaltihíí yaa nádaanoḥwide'aah doleeɫ; Jews ha'análséh nagozníl yune'hanohwínáda'iltas doleeɫ; ɫa'íí nant'ánchañ hik'e ízigo nant'án daanliiníí daabiṇáál shaa yádaakti'go biyahzhí' nadaasoziḡ doo. ¹⁰ Yati' baa gozhóni nnee iltah at'éégo hadaazt'i'íí dawa ntsé bíɫ na'goni' ndi at'éé. ¹¹ Nohwaa yá'iti'yú bíɫ desohkaigo yánádaaltihíí yaa daanoḥwidez'aayúgo, doo hwahá hadaahdziih dadá' nt'ésha' dishñiih doo daanoḥsɪ da, ɫa'íí doo nohwiini' ɫáq da le': áídá' daazhógo nohwaa hi'né'íí baa hadaahdziih, da'ái bik'ehenkéézgee: doo dánohwíí yádaakti' da, Holy Spirit nohwiláhyú yaɫti' doleeɫ. ¹² Nnee ɫa' bik'isn zideeyú nyiiltéeh doleeɫ, ɫa'íí nnee ɫa' biye' ágáyidoliik; chaḡháshé bitaa, báq bíɫgo yich'í' nanáda'idziidgo, ádaaniigo nabi'ditseed doleeɫ. ¹³ Shizhi' bee daanoḥwich'ozhííhíí bigha nnee dawa bíɫ daanoḥchɔ' doleeɫ; áídá' dahadín dāngont'i'zhí' dahildɔhíí hasdābi'dolteeɫ.

¹⁴ Áík'ehgo goɫchɔqɔhgo o'ní'ihíí, Bik'ehgo'ihí'nañ binkááyú na'iziidi Daniel holzéhi yaa yaɫti' n'íí, doo bágoz'aq dagee siziḡgo daah'íídá', (dahadín

ái yózhíhíí bił ígózı le,) hadíı Judéa golzeeyú daagolíníı dził naz'aaníı yich'ı' okeeh doo.
 15 Dahadín bikıh biká'yú dahsdaahíı gódah ch'ínádáhgo bikıh yuné' ha'awáh hela', nt'éhéta náidiiné'go. 16 Ła'ıı dahadín k'edolzaahíı yiyi' na'iziidíı t'aazhı' bidiyágé yaa nánódáh hela'.
 17 Áıgee goldohíı daaltsaaníı ła'ıı isdzané mé' daabilbe'ıı bá góyéé doleeł! 18 Haihíı biyi' ágónéh hela', daadohniigo da'ohkaah. 19 Áıgee goldohíı Bik'ehgo'ihı'nań dawahá áyíılaadı' godezt'ı'go díı jıızhı' goyéégo nagowaahíı áı ga'at'éhi doo hwahá be'ágone' da, áı doo be'ágánágo'neh át'éé da. 20 Áıgee goldohíı nohweBik'ehń doo dé'igodégo áyíılaa dayúgo, nnee doo ła' hasdáváh át'éé da: áıdáv nnee bitahasdlaahíı, dabíı yitahezlaahíı bigha áıgee goldohíı dé'igodégo áyíılaa. 21 Áıgee nnee ła', Daadeh'ıı, Christ kú naghaa; dagohíı, Daadeh'ıı, nlahyú naghaa, nohwiłniiyúgo, doo daahohdlaa da: 22 Christ ádaadil'iiníı ła'ıı Bik'ehgo'ihı'nań binkááyú nada'iziidi ádaadil'iiníı hahikáh doleeł, áı godiyıhgo be'igóziníı ch'ı'nah ádaile', ła'ıı ízisgo ánda'ol'ııh doleeł, yıdaanel'aayúgo áı bee nnee bitahasdlaahíı ndi ch'a'odailkaad doleeł. 23 Áık'ehgo ídaa daagonohdzaa: ídaayesólts'aq, ilk'idáv dabıntsé dawa baa nohwił nagosisni'.

24 Áı benagowaadá', goyéégo nagoyaahíı bikédı'go ya'ái diłhił doleeł, t'égoná'áhiı doo bee got'ıı da doleeł, 25 Ts'iksopsé yáadı' nanihidéh doleeł, ła'ıı yáazhı'go inawodíı nagohı'naa doleeł. 26 Áıgee shíı, nnee k'ehgo Niyááhıı, shinawodíı bee, ła'ıı dázhó shıts'á'idindláádgo

yaak'os biyi'dí náshdaalgo daashidołtseeł.
 27 Áídá' shinadaal'a'á yaaká'dí ohish'aa doleeł, bitahelááhíí díídí, ni'godzáń nel'aqadı' yáa nel'aqzhi' íł íła'adaile'. 28 Ch'il fig holzéhi bits'á'dí nohwıl ch'igót'aah; bits'adaaz'aahíí dit'ódé daaleehdí bit'aq daagoleehyúgo k'ad shíí nágodleehgo bídaagonołsı: 29 Da'áik'ehgo áí be'adaagone'íí goldohgo daah'íídá', k'ad náshdaalzhi' ałhánégo godziihgo bídaagonołsı: 30 Da'anii gánohwıłdishnii, díí daakınolt'ííhíí doo nohwee ch'igońáh da, díí ádaanohwıłdéniiídí dawa begolzaago zhá. 31 Yáa hik'e ni'godzáń bıłgo bech'igońáh doleeł; áídá' shiyati'íí doo bech'igowáh da doleeł.

32 Hadíí bijjı shıhíí dagohíí da'kwíí bik'ehenkéézgo shıhíí ágone'íí nnee doo la' yígółsı da, Bik'ehgo'ihı'ńań binal'a'á yaaká'yú daagolíníí la'íí biYe' ndi doo yıdaagołsı da, shiTaa zhá yígółsı. 33 Da'os'ah begońáh shıhíí doo bídaagonołsı dahíí bigha ıdaa daagonohdzaa, biká nádaadeht'íih, la'íí da'ohkaqah. 34 Shíí, nnee k'ehgo Niyááhíí, nnee la' bigowa yits'á dahiyaago lahyú óyááhíí k'ehgo ánsht'ee; án bánada'iziídí bíyéé gólíníí yebik'ehgo áyíılaa, dała'á daantııgee binasdziid golııgo; la'íí dáádıtıh yaasidaahíí nádét'ıihgo yágon' áá. 35 Áik'ehgo nádaadeht'ıih: bıkhı gólíníí da'os'ah nadáh doleełíí doo bídaagonołsı da, o'ı'áago shı, t'é'ıs ahgo, tazhik'áne ádaanıigo, dagohíí t'ahbı shı nadáh doleeł. 36 Doo nádaadeht'ıih dayúgo dahıko nádaalgo da'ołhoshgo nohwıká niigháh. 37 Ádaanohwıłdishniihíí da'ái nnee dawa ádaabıłdishnii, Nádaadeht'ıih.

14

1 Bitis-hagowáh n'íí bee bíná'goniingo da'idaązhí, la'íí bán benilzoolé da'adihgo bán alzaahi daadaązhí naki yilkaah godziih: okaąh yebik'ehi itisyú nadaandeehi, begoz'aaní ye'ik'eda'ikchíhi bilgo hagot'éégo dánant'í'eego Jesus daayiltsoodgo daayizilheego yee ndaagoshchii lək'e. 2 Áídá', Doo da'idaąhíí bijii daahiiltsood da, nnee dánko bádaagochiihgo godnch'aad doleełhi at'éehíí bighą, daanii.

3 Béthanyú Simon, lóod doo ináđih dahi lep-rosy holzéhi yaa naghaa n'íí, bigowa yune' Jesus iyaągo sidaadá', isdzán la', ch'il bik'ah spike-nard holzéhi lán ilíni, tús alabáster bee alzaahi besi'áni ha'áy'áągo baa nyáá; áíd' tús bidá'gee yists'ilgo ik'ahíí Jesus bitsits'in yiká' yaa yiziid lək'e. 4 Áígee la' doo bil dábik'eh dago gádaakídi'ni, Nt'é bighą ik'ahíí da'ilíí yishchii? 5 Ik'ahíí taadn gonenadín zhaali, penny holzéhi, bitisyú izliigo nahazni lánshí n'íí zhaalihíí tédaat'iyéhií bitahi'niih le'at'éhi, daanii. Áík'ehgo isdzánhíí yída'iltah lək'e. 6 Áídá' Jesus gáníí, Doo nt'é daabildohni da; hant'é bighą nadaanołt'og? Nłt'éégo áshíílaa. 7 Tédaat'iyéhií dabik'ehn nohwitahyú nadaakai, aí hádaah't'iige nłt'éégo ádaa't'i doleeł: áídá' shi-híí doo dahazhí' nohwitahyú nashaa da doleeł. 8 Yínel'ąhíí ąął layiilaa: doo hwahá leeh shi'dilteeh dadá' ik'ahíí shits'í yiká' yaa yiziid. 9 Da'anii gádaanohwildishni, Ni'gospdzán dágoz'ąą nt'éégo dahayú yati' baa gozhóni bee na'goni'gee, díí isdzán adzaahíí baa na'goni' doleeł, bee bíná'godinihgo.

10 Áídí' Judas Iscáriot, nakits'ádahíí itah nlíni,

okąąh yebik'ehi itisyú nadaandeehi yaa nyáá, Jesus ch'íyí'aah doleełgo. ¹¹ Ái daidezts'aądá' bił daagozhóq lək'e, áík'ehgo Judas zhaali yaa daayiné'go yándaagoz'aą. Áídí' hagot'éégo Jesus ch'íyí'aahíi yiká déz'íi.

¹² Bání benilzoolé da'ádihgo bání alzaahi daadaaníi, Bitis-hagowáh n'íi bee bíná'goniihgee dibelíi zhaazhé zesdjidá', bitsilke'yu Jesus gádaayihni, Bitis-hagowáh n'íi bee bíná'godiníhgo da'idaaníi hayú ná ilch'í'daagohiidle'? ¹³ Áídí' bitsilke'yu naki oyił'a', gáyihniigo, Ti'i, kih goznilyú doh'aash, áígee nnee ła' tús tú beyo'áhi nohwaa hináh doleeł: án biké'doh'aash. ¹⁴ Dahayú ha'ayááyú, nnee bigową golínií gábiłdohniih, Ilch'ígó'aahíi gánihni, Gosta' nakaahíi hayú bągoz'aą, ákóne' bitis-hagowáh n'íi bee bíná'godiníhgo shitsilke'yu bił da'ishąą doleeł? ¹⁵ Áík'ehgo ik'ehyú dahnągost'aą yune', ilk'idá' dawa siñili, nohwiba' goz'aąyú bił nkáh doleeł: ákóne' nohwá ilch'í'gohle'. ¹⁶ Áídí' bitsilke'yu dahizh'aazhgo kih goznilyú ó'áázh, ákú Jesus da'ádaabihni n'íi k'ehgo yaa n'áázh: áígee bitis hagowáh n'íi bee bíná'godiníhgo da'idaaníi ilch'í'daizlaa. ¹⁷ Áídí' o'i'ááyú Jesus nakits'ádahíi yił hikai. ¹⁸ Áígee da'iyąągo naháztaądá' Jesus gáníi, Da'anii gánohwiłdishni, Nohwíi ła' ch'ishinoh'aah doleeł, hadín bił dała' ishaaníi. ¹⁹ Áík'ehgo doo bił daagozhóq dago dała'á daantíigo, Ya' shíi née? daabihni nkegonyaa. ²⁰ Jesus gádaabihni, Nakits'ádah daanohiiníi dała'á, hadíi its'aa biyi'zhí' dała' bił éedisht'áhi. ²¹ Shíi, nnee k'ehgo

Niyááhíí, dá shaa k'e'eshchiiníí shee godolñiik: áídá' nñee ch'ishí'aahíí bá góyéé doleeł! Áí nñeehíí doo bi'deshchijí dayúgo bá nł't'éé doleeł ni'.

²² Da'iyaaqo Jesus bán náidn'aqo ya'ihénzigo oskaqadá' ilk'idaizné'go bitsilke'yu yitaizñiik, Nkóh, daohsaq: díí shits'í át'éé, niigo. ²³ Áídí' idee beda'iskaaníí náidnkaq, áí ya'ihénzigo oskaqadá' iltah daizkaqo dawa daayodlaq. ²⁴ Jesus gádaabiñii, Díínko shidił nñee ląágo bá idijoolíí bee ánídégo Bik'ehgo'ihí'nań hik'e nñee biłgo ląngont'aahi at'éé. ²⁵ Da'aniigo gádaanohwiłdishñii, Kodí' godezt'i'go dahts'aa bitoohíí doo naanášdláq da, dahadíí bijijí Bik'ehgo'ihí'nań bilakt'áhgee goz'aayú ánídéhi naadishdlaqłgo zhá.

²⁶ Áídí' sį lą' hadaidez'aqadá', dził Olives holzéhi si'aayú okai. ²⁷ Áígee Jesus gádaabiñii, Tł'é'go áshi'dilñe'híí bighą daanohwigha t'aazhí' ádaahñe': díí baa k'e'eshchiiníí k'ehgo, Dibelji Nanyoodíí biñí'dishñih, áík'ehgo dibeljiñíí da'adzaayú nkenelt'ee doleeł. ²⁸ Áídá' dasiitsáádí' naadisdzaago Gálileeyú nohwáđih disháh doleeł. ²⁹ Peter gábiñii, Nñee dawa nits'á' t'aazhí' ánádaasdzaa ndi, shíí doo ágáoshñe' at'éé da. ³⁰ Jesus gánábiłdo'niid, Da'aniigo gániłdishñii, Tł'é'go tazhik'áne doo hwahá nakidn áñiik dadá' taadn, Áń doo bigonsį da, shiłdinñiik. ³¹ Áídá' Peter nawode gábiñii, Dałá' nił dastsaaħ ndi, Áń doo bigonsį da, doo niłdoshñiik at'éé da. Ła'ihíí bitsilke'yu dawa da'áík'ehgo ádaanñiid. ³² Áídí' Gethsémane golzéhi goz'aayú hikaidá'

Jesus bitsilke'yu gádaayih̄nii, Dádzaą nahísóotąą, oshkaąhyú déyaáadá'. ³³ Áídí' Peter, James, ła'íi John yił okai, áige Jesus dázhó doo bił gozhó dago bijíi n̄niih nkegonyaa lək'e. ³⁴ Áík'ehgo gádaabih̄nii, Shiyi'siziiní dázhó doo bił gozhó da, dák'azhą dastsaa híi ga'at'éé; dádzaą nahísóotąągo daadeh'íi. ³⁵ Áídí' da'anahyú óyááyú ni'zhí' adzaadá' okaąh, gáníigo, Bígonedzaayúgo, díi shich'í' begodigháhíi shits'ą'zhí' begodogał. ³⁶ Gánadí'n̄ii, Ábba, shiTaa, doo nt'é ná nyee da; díi hishdlaą doleełíi shits'ą'zhí' ánle': áidá' shíi doo beshik'eh da, ni zhą benik'eh. ³⁷ Áídí' bitsilke'yu dá'ihsho go yaa nadzaa, áík'ehgo Peter gáyih̄nii, Simon, ihsho n̄ee? Dała'á ledihikeezhí' ndishą' doo díi'íi le'ágot'ee da n̄ee? ³⁸ Daadeh'íigo da'ohkaąh, nanohwída'dintaah bídaanołzil doleełíi bighą. Nohwiyi'siziiní da'an̄ii hat'íi ndi nohwits'íhíi doo nłzil da. ³⁹ Áídí' onaanádzaayú da'ágánadí'n̄iigo naa'okaąh. ⁴⁰ Áídí' bitsilke'yu da'ihsho go yaa nánádzáá, (dázhó bił daanzigo,) áige hant'é daan̄iih shíhíi doo yídaagołsı da lək'e. ⁴¹ Taadngee baa naanádzáágo gádaabih̄nii, Akú da'olsho go hanádaahsoł gádnii: shí k'adí', shíi, n̄nee k'ehgo Niyááhíi, n̄nee doo bik'ehyú ádaat'ee dahíi bilák'e shi'dilteehgo ch'ishi'det'ąąhíi ilk'idá' biká'ngonyáá. ⁴² Nádohkáh, hiikaah le': ch'ishí'aahíi kodí' higał.

⁴³ Dagoshch'í' Jesus t'ah yałti'dá', Judas, nakits'ádahíi bił itah n̄líni, n̄nee ląągo bésh be'idiltłishé ła'íi tsı be'idiltłishé dahdaayiníigo okaąh yebik'ehi itisyú nadaandeehi, begoz'aaníi

ye'ik'eda'ilchíhi, la'íi Jews yánazíni daabides'a'íi yil nátsáá. ⁴⁴ Ch'íbí'aah doleehíi ilk'idá' bebigózi doleehíi yengon'áá lək'e, gáníigo, Hadín histso'osíi án doleel; daahołtsodgo binádaadeh'íigo bil dohkáh. ⁴⁵ Áík'ehgo Judas ákú nyáágo dagoshch'í' Jesus yich'í' daheswodgo, Ilch'ígó'aahíi, Ilch'ígó'aahíi, yilniigo yizts'os.

⁴⁶ Áídí' Jesus yil ndaazdeelgo daayiltsod.

⁴⁷ Áídá' bit'ahgee naziiníi dała'á bibéshbe'idiltkshé hayidzízgo okaqah yebik'ehi da'tiséyú sitíni binal'a'áhi yontízhgo bijaa naidnłgizh lək'e.

⁴⁸ Áídí' Jesus nnee baa nánksaahíi gádaayilni, Ya' bésh be'idiltkshé la'íi tsí be'idiltkshé dahdaanohniigo daashołtsodgo nánksaa née, in'íihíi daach'iksoodhíi k'ehgo? ⁴⁹ Dawa jii la' da'ch'okaqah goz'aq yune' nohwil ch'ídaagonsh'aahgo nohwitah nashaa ni' ndi doo hak'i daashołtsod da ni': áídá' Bik'ehgo'ihí'nañ biyati' bek'e'eshchiiníi begolne' doleehíi bigha anágot'íi. ⁵⁰ Áígee bitsilke'yu dawa bits'a'zhí' ádaaszaago bits'a' ilhadeskai. ⁵¹ Nnee áníd nagháhihi nak'a'ligaihi zhá binasti'go Jesus yiké' itah higaal lək'e; án nnee áníd nakaiyéhi bil ndaazdeel: ⁵² Áídá' nak'a' binasti' n'íi yiyi' halwodgo dálichiiigo ch'a'olwod.

⁵³ Nnee Jesus daabiltsodíi okaqah yebik'ehi da'tiséyú sitíni yaa yil hikai: áígee okaqah yebik'ehi itisyú nadaandeehi, Jews yánazíni, hik'e begoz'aaníi ye'ik'eda'ilchíhi bilgo íla'adzaa lək'e.

⁵⁴ Peter da'anahgo biké'dí' higaal, áídí' okaqah yebik'ehi da'tiséyú sitíni bikih binaa lé'dit'íih

yune' ha'ayáá: áígee kọ' diltłi'zhį' aasinilíi yil naháztaą, nániłdziilgo. ⁵⁵ Okaąah yebik'ehi itisyú nadaandeehi ła'íi yánádaaltihi dawa Jesus zidee hádaat'įigo, yaa dahgosi'aahíi yiká daadéz'įi ndi doo ła' da lęk'e. ⁵⁶ Łááni daazhógo ádaaniigo baa dahgo'aahgo baa yádaakti' ndi doo ła' lętt'ee da. ⁵⁷ Áígee nęee ła' daahizi'go léda'ilchoogo baa yádaakti', gádaaniigo, ⁵⁸ Án gánįigo daadihiits'ag ni', Díi kįh biyi' da'ch'okaąahi nęee áyílaahíi taanágoshnił, ádí' taagi jįi hileehgo ła'ihíi nęee doo áyílaa dahíi ánágoshdle', niigo. ⁵⁹ Gádaanii ndi doo lętt'eego ádaanii da. ⁶⁰ Ádí' okaąah yebik'ehi da'tiséyú sitini da'ilni'gee hizi'go Jesus nayidilkidgo gánii, Ya' nihíi doo nt'é nņiihgo hadziih da née? Díi naa dahgo'aahgo naa yádaakti'íi hago'at'éé? ⁶¹ Áídá' Jesus doo nt'é nņi dago doo t'aązhį' hanádzii da. Okaąah yebik'ehi da'tiséyú sitini nabínadilkidgo, Ya' ni Christ, Bik'ehgo'ihinań Dilzini biYe' nłii née? bilni. ⁶² Jesus, Ha'oh, án nshłii, nņi: shíi nęee k'ehgo Niyááhíi, Bik'ehgo'ihinań da'tiséyú binawod golini bigan dihe'nazhineégo dahsídaágo yaakádí' yaak'os shil honahgo daashidołtséel. ⁶³ Áík'ehgo okaąah yebik'ehi da'tiséyú sitini bidiyagé idánayihesdzíızdá' gánii, Nt'é bigħa nęee ła'i baa nanaagolni' doleeł? ⁶⁴ Bik'ehgo'ihinań nchọ'go yaa yałti'íi daadisots'ąą: hago't'éégo baa natsídaahkees? Dawa gádaanii, Zideego bąngonot'aah. ⁶⁵ Ádí' ła' bik'ídaadihizheeh nkegonyaa, ła'íi binii yináda'isti'dá' nádainłts'į, Bik'ehgo'ihinań binkááyú yánłti'yúgo, hadin náninłts'į shihíi nohwił nagolni', daabilniigo; ła'íi

aasinilíí bitł'adaayika' lək'e.

⁶⁶ Peter yúyahyú k̄ih binaa ledn'aahíí biyi' yune' sidaadá' isdzán, okaq̄ah yebik'ehi da'tiséyú sitíni yána'iziidi, baa nyáá: ⁶⁷ Án Peter k̄o'zh̄i' nániildziilgo yo'íidá', Ni la' aldo' Jesus, Nazaréne níni, bil na'aash ni', bilnii. ⁶⁸ Áidá', Dah, hant'é n̄niigo an̄niihíí doo bígonsi da, nii. Áidí' k̄ih bahgee ch'ínágoheh'ááyú ch'ínyáá; áígee tazhik'áné an̄niid lək'e. ⁶⁹ Áígee isdzán na'iziidi naabiiltsaa, áik'ehgo áígee naziiníí gáyilnii, Díí n̄neehíí áí itah n̄lii. ⁷⁰ Áidá', Dah, naado'n̄iid. Dət'ihék'e áígee naziiníí Peter gánádaayikdo'n̄iid, Da'an̄ii ni áí itah n̄lii: Gálileedí' gonl̄íí, áí yádaakti'híí k'ehgo yán̄tti'. ⁷¹ Áidá' Peter bitł'a dahdidiln̄iihgo hashkeego nch̄o'go yałti' nkegonyaa gán̄igo, N̄nee baa yádaakti'íí doo bígonsi da. ⁷² Nt'éégo tazhik'áné anádo'n̄iid nakidngee. Peter Jesus gábiln̄niid n'íí yénáln̄iih, Tazhik'áné doo hwahá nakidn an̄iih dadá' taadngee, Án doo bígonsi da, shikdinn̄iik. Áí yaa natsekeesgo hichag lək'e.

15

¹ Hayilkááyú okaq̄ah yebik'ehi itisyú nadaandeehi, Jews yánazíni, begoz'aaníí ye'ik'eda'ilchíhi, la'íí yánádaaltihi dawa bilgo ila'adzaago Jesus yaa ndaagoshchij̄, áidí' hidaistł'q̄odá' dahdainl̄óq̄zgo Pílate yaa daidez'aa. ² Áígee Pílate Jesus nayídilkid, Ya' ni Jews ízisgo biNant'a'i n̄lii née? Da'áígee an̄nii, bilnii, Jesus. ³ Okaq̄ah yebik'ehi itisyú nadaandeehíí doo alch'ídéyú baa dahgoz'aa da; ndi doo nt'é nii

da lək'e. ⁴⁻⁵ Áík'ehgo Pílate nabínádilkid, Nihíí doo nt'é shihñii da née? Doo ałch'idéyú naa dahgost'ąą da laą akoh. ⁶ Bitis hagowáh n'íi bee bíná'godiníhgo da'idaągee ha'áshijeedíi dała'á, hadíi nnee hádaat'iinií, Pílate bá ch'ínáyılteeh lək'e. ⁷ Áígee nnee, Barábbas holzéhi, ha'ásitij lək'e; án nnee nant'án agohet'aa nkegonyaago nada'iltseedihi yıl ha'áshijeed. ⁸ Áík'ehgo nnee Pílate yaa náńtsáągo daadilwoshgo gádaayihñii, Da'ánál'ijihí k'ehgo nohwá áńléh. ⁹ Ya' Jews ízigo biNant'a' nohwá ch'ínánshteehgo hádaat'ij née? biñii, Pílate. ¹⁰ Pílate yígółsı, nnee dawa Jesus bił daanzhọhíi bighą okąąh yebik'ehi itisyú nadaandeehíi Jesus yik'edaanñiihgo baa daabidez'ąą. ¹¹ Áídá' okąąh yebik'ehi itisyú nadaandeehi nnee ląągo ıla'adzaahíi biini' yá ádaagozlaa, gádaayihñiigo, Barábbas nohwá ch'ínánılteeh, daadohñii. ¹² Áík'ehgo Pílate gánadaabiłdo'ñiid, Jews ízigo biNant'a', daadohñiigo daahohshíhishą' hago laą nohwá áshléh áídá'? ¹³ Áídá' nnádaadidilghaazhgo, Tsı'ılna'áhi bíhołkałgo zodée, dañii. ¹⁴ Nt'é bighą, hant'é bee nchọ'go adzaago? ñii, Pílate. Áídá' da'tiségo nanádaadidilghaazhgo, Tsı'ılna'áhi bíhołkałgo zodée, dañii.

¹⁵ Áík'ehgo Pílate nneehíi yıl daagoyılshóó hát'íigo Barábbas bich'ı' ch'ínánılñíi, áídá' Jesus habí'oltsaazdá' tsı'ılna'áhi bíhołkałgo zideego nneehíi yaa daidez'ąą. ¹⁶ Áídı' silááda yáná'itih goz'ąą yuñe', Pretórium holzéhi, Jesus odaizt'e'; áígee silááda dawa baa ıla'adaizlaa. ¹⁷ Áídı' diyágé

lichíígo dotʼizhi Jesus yá ádaagozlaadáʼ hosh diwozhi nánihezwodgo nantʼán bichʼah kʼehgo alzaahi bikʼe daidezʼaa. ¹⁸ Áídíʼ daidn̄sigo ádaadilʼiigo, Gozhóó, Jews ízisgo biNantʼaʼ n̄l̄ni, daabih̄iigo yaa daadilwosh nkegonyaa l̄ékʼe. ¹⁹ Áídíʼ ts̄i bee bitsitsʼinyú nádain̄tk̄ish, áídíʼ bikʼídaadihizheeh, áídíʼ biyahzh̄iʼ nádaahilzhishgo daayokaq̄ah nádaadiʼn̄iihé l̄ékʼe. ²⁰ Aq̄l baa daadlohdaʼ diyágé lichigo dotʼizh n̄íi yaa daidn̄tsoozdáʼ dabíi bidiyágé yá ánádaagosdlaa, áídíʼ ts̄iʼlnaʼáhi yikáʼ daizil̄heeyú bil̄ nádezaq̄a. ²¹ N̄nee laʼ, Simon holzéhi, Alexánder hikʼe Rúfus bitaahi, Cyréne golzeedíʼ gól̄ni, kʼedolzaadíʼ nádaal̄go, silááda ts̄iʼlnaʼáhi yogheel̄go ádaabizlaa. ²² Áíkʼehgo Gólgotha golzeeyú bil̄ nán̄zq̄a; ái golzeego itsitsʼin siʼáni golzeego ágolzee. ²³ Áígee wine, jeeh nchʼʼi, myrrh holzéhi, bil̄ nadesdziidgo Jesus yaa daizkq̄a; áídáʼ doo yodlaq̄a da. ²⁴ Áígee ts̄iʼlnaʼáhi yídaabiskaldáʼ bidiyágé il̄taʼisniigo yigha daʼdīj̄o l̄ékʼe, hadíi gonesnaahíi bíyéé hileehgo. ²⁵ Ngostʼái bikʼehenkéézgee ts̄iʼlnaʼáhi yídaabiskal̄ l̄ékʼe. ²⁶ Ntʼé baa dahgostʼaaníi ádaagozlaago díinko bikʼehgee dahgozʼaa, JEWS ÍZISGO BINANTʼAʼ NL̄NI, golzeego kʼeshchij̄i. ²⁷ Áígee n̄nee daʼinʼīh̄ií naki ałdóʼ Jesus baʼashhahdíʼ ts̄iʼlnaʼáhi bídaahaskał, laʼ diheʼnazhin̄éego, laʼíi beʼeshganzhin̄éego. ²⁸ Áíkʼehgo Bikʼehgoʼihiʼnañ biyatiʼ bekʼeʼ eshchiiníi, Begozʼaaníi doo yikiskʼeh ádaatʼee dahíi bil̄ daʼchʼołtag l̄ékʼe, n̄ii nʼíi begolzaa. ²⁹ Bahyú chʼíhikáhíi bitsitsʼin daidiltasgo yatiʼ yee daabokaal̄go gádaan̄ii, Háháiʼ, biyiʼ daʼchʼokaq̄ahíi

taagoshniigo taagi jii hileehgo ánágoshdle', nnií ni', ³⁰ Halaa, dáni hasdá'idnlteehgo ts'i'lna'áhi biká'dí' gódah ch'innáh. ³¹ Okaaah yebik'ehi itisyú nadaandeehi, begoz'aanii ye'ik'eda'ilchíhi biigo Jesus yaa daadloh, gádaahídi'niigo, Nnee la'íi hasdáyihiniik; áidá' bíhíi doo hasdá'idilteeh da. ³² Christ, Israel hat'i'íi ízigo biNant'a' nliiníi, halaa ts'i'lna'áhi yiká'dí' naadowáh, áik'ehgo daahihiiiltsaago zhá daahohiidlaah. Áidí' bit'ahyú ts'i'lna'áhi bíl bídaach'iska'íi yati' yee daabokáak lèk'e. ³³ Isk'áhnyáadí' taagi nehenkéézzhí' ni' biká' dahot'éhé godilhiil gozlii lèk'e. ³⁴ Taagi nehenkéézzgo Jesus nádidilghaazhgo gáníi, Éloi, Éloi, láma sabákthani? ái, Bik'ehgohinshnaahíi, Bik'ehgohinshnaahíi, nt'é laa bigha shits'á'zhí' ándzaa? golzeego ágolzee. ³⁵ La' áigeé nadaaziiníi daabidits'ago, Isaa, Elías yich'i' anii, daanii. ³⁶ La' nádilwodgo tú daabits'osíi vinegar yiyi' naiz'aa, áidí' ts'i' yaa dahyiz'aaago Jesus bizé'zhí' dahyída'nhtsiih, gáníigo, Ntsént'ah; bídaagonolziih, Elías baa higháhgo nanábidilteeh shí. ³⁷ Áidí' Jesus nádidilghaazhgo oyol. ³⁸ Áigeé kih biyi' da'ch'okaaahíi biyi' yune' daadintsoozíi bighá'dí' hayaago ilch'idláad lèk'e.

³⁹ Siláada da'á'á gonenadín binant'a'íi Jesus bich'i'go siziiníi Jesus nádidilghaazhdá' oyolgo yígo'siidá' gáníi, Díi nneehíi da'anii Bik'ehgo'ihí'nan biYe' n'líni laa. ⁴⁰ Isdzané anahdí' nazii daabine'íigo, Mary Mágdalene, Mary, James iké'yú nagháhi hik'e Jose baahíi, la'íi Salóme biigo, itah nazii lèk'e. ⁴¹ Ái Jesus Gálileeyú nagmaadá'

biké' anákah lèk'e, bich'odaaniigo; la'íi isdzané Jerúsalemyú bił hikaihíi áldó' ląágo itah nadaaziı.

⁴² K'ad o'i'aahyú ilch'i'golne'íi bijıı, áı iskaą hik'e Jews daagodnısiníi bijıı doleelıı bighą.

⁴³ Nınee Joseph holzéhi, Arimathéa golzeeyú gólını, doo biini' hah dago Pılate yich'i' oyáá, Jesus bits'ihíi yıyókeedgo; áı nınee godnısinı, yánadaaltihíi itah nlıni, Bik'ehgo'ihı'nań nan'taa doleelıı yıbad sidáhi. ⁴⁴ Pılate, Jesus daztsąą shı dashą'at'éé nzıgo, silááda binant'a' yıká ánnıidgo nayıdılkid, İk'idá' daztsąą née? yıhııigo.

⁴⁵ Áık'ehgo silááda binant'a', Ha'oh, daztsąą, bilnııiddá' Pılate Jesus bits'ihíi Joseph yaa yiden'ąá.

⁴⁶ Áık'ehgo Joseph nak'a'ligaihi nıt'éhi nayihesıı, áıdı' Jesus bits'ihíi tsı'ılma'áhi yıká'dı' nanáıdnıtııgo nak'a'ligaihi yık'ıyidesdiz, áıdı' tsébiı'i'ángo ágolzaa yune' nyinkıııdá' tséé yıdaıdenłhız lèk'e. ⁴⁷ Mary Mágdalene hik'e Joses báą biłgo hayú nnıltiinıı daayo'ıı ni'.

16

¹ Jews daagodnısinıı bijıı ąąldá' Mary Mágdalene, Mary, James baąhıı, Salóme biłgo, ik'ah likągolchinııı nadaahesıı ni', Jesus bits'ı yee yıdızhısh doleelgo. ² Áık'ehgo dázho t'ahbı godılzinıı bijıı ya'ái hagaaldá' tsébiı'i'ányú hikai.

³ Áıgee, Hadıńshą' tséé daadin'ąáhıı nohwá yó'ıdołhis? daalıdı'nıı. ⁴ Áıdı' hadag daadéz'ııgo tséé n'ıı yó'olyızgo daayıłtsąą; tséé dázho nchaago. ⁵ Tsébiı'i'án yune' ha'ákaidá' nınee ánıı nagháhihi, bi'ıı nıneezi ligaihi dihe'nazhıneégo sidaago daayıłtsąą; áık'ehgo tsıdaadolyız lèk'e.

6 Áídá' n̄neehíí gádaabih̄nii, Tsídaadołheez hela': Jesus, Názarehdí' gólíni, tsì'ılna'áhi bíheskał n'íi biká hadaanohtaago bígonsi: án naadiidzaa ni'; doo hak'i da: nniltíí n'íígee daadeh'íí. 7 Ti'i dohkáh, bitsilke'yu, Peter bilgo, Jesus Gálileeyú nohwád̄h deyaa, biłdoh̄niih: ákú daabidołtséél, da'ánohwiłniihíí k'ehgo. 8 Áídí' tsébi'i'ándí' dahale ch'ínákaidá' nád̄nk̄i; daidit̄k̄id ła'íi bił díyadaagot'ee daasil̄i: nédaildzidgo doo hadín nt'é daayih̄nii da lək'e.

9 Godilziníí bij̄i t'ahbi Jesus daztsaądí' naadiidzaada' Mary Mágdalene dantsé yich'í' hit'íigo ádelzaa, ái isdzánhíí biyi'dí' ch'iidn gots'idi hanıyóod n'íi. 10 Án n̄nee Jesus yił nakai n'íi doo bił daagozhóó dago chaal naháztaayú yaa nyáago yił nagosni'. 11 Áídá' Jesus náhi'na'go isdzán bo'íigo ya'ikodaanz̄i ndi doo daayodlaą da lək'e.

12 Ái bikédí'go Jesus yił nakai n'íi naki itúnk'ehyú hi'aashgo bich'í' łaigo hit'íigo ádelzaa. 13 Áídí' onát'aazhgo ła'ihíí yił nadaagosni' ndi doo daabodlaą da lək'e.

14 Ái bikédí'go bitsilke'yu łats'adahíí da'ıyaągo naháztaągo Jesus bich'í' hit'íigo ádelzaa, áígee doo da'odlaą dago bij̄i daant̄'izíi bigha bich'í' yádaakti', daztsaądí' naadiidzaahíí bikédí'go ła' daabo'ih̄nii doo daayodlaą dahíi bigha. 15 Áídí' gábih̄nii, Ni'gosdzán dągoz'aa nt'éégo yati' baa gozhóni n̄nee dawa baa bił nadaagołni' le'. 16 Dahadín odlaądí' baptize ábi'delzaahíí hasdádolteek; áídá' dahadín doo odlaą dahíi dahazh'ı biniigonk't'éégo bá ngodot'aał. 17 Áídí'

díínko godiyihgo ánágot'ijl'í da'odlaaní ádaadoliik; shizhi' bee ch'iidn hadaanyood doleek; la'íi yati' lahgo at'éégo yee yádaakti' doleek; ¹⁸ Ch'osh bik'asda' golini nádaihiniik doleek; dant'éhéta kozilheehí daidláa ndi doo hago ádaabile' da doleek; la'íi daanniihí yiká' ndaadilniigo nádaadziih doleek.

¹⁹ Áík'ehgo Jesus aal bich'i' yádaakti'dá' yaaká'yú onábi'doltíi, áígee Bik'ehgo'ihinań bigan dihe'nazhiniéégo dahnezdaa. ²⁰ Áídí' dahiskaigo dahot'éhé yati' baa gozhóni yaa nadaagolni' l'ek'e, beBik'ehni yil niigo nada'iziidgo, godiyihgo ánágot'ijl'í bee biyati' da'anii at'éhi ch'i'nah áile'go. Doleelgo at'éé.

**The New Testament of our Lord and Saviour
Jesus Christ
New Testament in Apache, Western (US:apw:Apache,
Western)**

copyright © 2012 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Western Apache (Apache, Western)

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Copyright Information

© 2012, Wycliffe Bible Translators. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Apache, Western

© 2012, Wycliffe Bible Translators. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-21

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 21 Feb 2024 from source files
dated 31 Aug 2023

22cab38e-86e0-5c5b-8972-5c0fa467c049